

صادرات فله‌ای غذا به همسایه‌ها

بر خورد بورس به سد
۳،۱ میلیونی

رقص نفت به
ساز سیاست

آثیر قرمز در خط دفاع
تیم ملی

یارانه حمایتی
به مقصد نامعلوم

با این حال، بررسی‌ها نشان می‌دهد که
این طرح و سایر برنامه‌های مشابه، با وجود
صرف منابع مالی قابل توجه...

صفحه ۲

رو بافروشی
در انتقال آب

فلات مرکزی ایران، جایی که بسیاری از
رودخانه‌ها تنها خاطرایی از گذشته‌اند و
آبخوارها تحت فشار...

صفحه ۴

سیاست یکسان
در تالارهای متفاوت

تالار دوم مرکز مبادله با هدف کاهش شکاف
نرخ ارز رسمی و بازار آزاد تشکیل شد تا
انگیزه...

صفحه ۶

صادرات فله‌ای غذا به همسایه‌ها

کریم حسن پور - مرکز ملی مطالعات راهبردی کشاورزی و آب‌اتاق بازرگانی صنایع، معادن و کشاورزی ایران وضعیت تجارت خارجی بخش کشاورزی و صنایع غذایی را در ۹ ماه ابتدایی سال ۱۴۰۴ بررسی کرد.

در قیاس با مدت مشابه سال گذشته از منظر وزنی و ارزشی به ترتیب ۱۳ و ۶ درصد بیشتر شده است. در میان محصولات وارداتی ذرت با سهم ۴۰ درصدی از کل مقدار واردات در رده نخست قرار گرفته است و پس از آن جو با ۱۴ درصد، گندم ۱۱ درصد، دانه سویا ۷ درصد و کنجاله با ۷ درصد از کل مقدار واردات محصولات کشاورزی در رده‌های دوم تا پنجم قرار گرفته‌اند. پس از این محصولات نیز روغن نباتی، برنج، انواع میوه، قند و شکر و حبوبات به ترتیب با سهمی بین ۷ تا یک درصد از کل مقدار واردات در رده‌های ششم تا دهم قرار گرفته‌اند.

بررسی مهم‌ترین مبادی وارداتی کالاهای کشاورزی از منظر مقدار حکایت از آن دارد که امارات متحده عربی با سهم ۲۳ درصدی از کل واردات محصولات کشاورزی مهم‌ترین مبداء واردات محصولات کشاورزی در ۹ ماهه نخست سال ۱۴۰۴ بوده است. پس از امارات متحده عربی کشورهای ترکیه با ۲۵ درصد، فدراسیون روسیه ۹ درصد، هلند ۷ درصد و سوئیس ۵ درصد از کل واردات محصولات کشاورزی به ترتیب در رتبه‌های دوم تا پنجم مهم‌ترین مبادی واردات کالاهای کشاورزی قرار دارند.

واردات صنایع غذایی
میزان واردات محصولات صنایع غذایی در ۹ ماه نخست سال ۱۴۰۴ برابر ۱۰۷ هزار تن بوده که نسبت به مقدار ۱۳۱ هزار تن در دوره مشابه سال ۱۴۰۳ شاهد کاهش ۱۸ درصدی بوده است. ارزش واردات محصولات صنایع غذایی نیز در از ابتدای سال ۱۴۰۴ تا پایان آذر ماه برابر ۹۴۶ میلیون دلار بوده که نسبت به ارزش ۸۳۲ میلیون دلاری واردات در مدت مشابه سال ۱۴۰۳ شاهد افزایش ۱۳ درصدی بوده است. بررسی مهم‌ترین مبادی واردات کالاهای گروه صنایع غذایی حکایت از آن دارد که در این دوره زمانی کشور امارات متحده عربی با سهم ۴۰ درصدی از کل مقدار واردات محصولات صنایع غذایی در رتبه نخست قرار گرفته است و پس از آن کشورهای ترکیه، آلمان، چین و هلند به ترتیب با سهم ۱۳، ۶ و ۵ درصدی در رده‌های دوم تا پنجم مهم‌ترین مبادی واردات کالاهای صنایع غذایی قرار گرفته‌اند.

ضرورت بازنگری و اصلاح سیاست‌ها
علی رضوانی‌زاده عضو هیات نمایندگان اتاق ایران در گفت‌وگو با «دنیای اقتصاد» درباره ارتقای کمی و کیفی حضور محصولات کشاورزی ایران در بازارهای صادراتی گفت: اصلاح الگوی کشت راهکار اساسی و علمی برای حضور موفق و پایدار محصولات کشاورزی ایران در بازارهای منطقه‌ای و جهانی و همچنین حفظ ماندگاری در بازارهای هدف صادراتی است. وی ضمن انتقاد از فرآیند کشاورزی کشور گفت: ارتقای حضور محصولات کشاورزی ایران در بازار جهانی نیازمند تدوین سند و برنامه‌ریزی است. در همین حال انتظار می‌رود کشاورزی خردمالکی و بدون برنامه ما به سمت کشاورزی قراردادی هدایت شود. یعنی کشت با اتکا به قراردادهای تجاری و همچنین شاخه‌های محیطی کشور، در فضای صنعتی، سامان‌دهی شود.

این فعال بخش کشاورزی گفت: با این‌وجود کشاورزی کشور در فضای سنتی جریان دارد. بازاریابی و فروش محصولات کشاورزی ایران در سطح جهانی نیز به شکل سنتی ادامه دارد. در چنین شرایطی نمی‌توان به ارتقای سطح حضور محصولات کشاورزی ایرانی در بازار بین‌المللی به‌صورت هدفمند و برنامه‌ریزی شده امید داشت. رضوانی‌زاده از کمیود نقدینگی و تأمین مالی دشوار در بخش کشاورزی به‌عنوان دیگر چالش پیش روی این بخش نام برد و افزود: زمانی که مشکل تأمین مالی در این بخش حل نشود، نمی‌توان به اصلاح اساسی و تولید و تجارت در بخش کشاورزی متناسب با استانداردهای بین‌المللی امید داشت. تولید باید متناسب با نیاز بازار داخلی و خارجی انجام گیرد. در غیر این‌صورت چالش‌های کنونی حاکم بر بازار تولید و فروش محصولات کشاورزی ادامه خواهد یافت.

این فعال بخش کشاورزی گفت: متأسفانه در حالی که فعالان بخش کشاورزی با چالش جدی در تأمین نقدینگی برای اصلاح فعالیت خود روبه‌رو هستند، چارچوبی نیز برای هدایت نقدینگی بخش خصوصی و تجار به حوزه کشاورزی وجود ندارد. در همین‌حال آغاز به کار یک فعال بخش خصوصی در حوزه کشاورزی قراردادی، اساسی و پایه مشخصی ندارد. در چنین شرایطی عملاً امکان اصلاح شرایط وجود ندارد. در فضای کشاورزی سنتی نیز نمی‌توان به اصلاح جدی شرایط امید داشت.

رضوانی‌زاده گفت: متأسفانه اولویت نهادهای مسوول بخش کشاورزی در طول سال‌های گذشته بجای آنکه اصلاح الگوی کشت باشد، به تنظیم بازار اختصاص یافته است. سهم کشاورزی از بودجه به تنظیم بازار و یارانه‌های غیرهدفمند اختصاص دارد. در چنین فضایی عملاً امکانی برای ارتقای سطح کشاورزی، تولید هدفمند، تغییر مسیر از کشاورزی سنتی به صنعتی، ارتقای سطح بسته‌بندی محصولات و حضور

کشورهای عمان، ترکمنستان، هند، ترکیه و قطر با سهمی بین ۲ تا ۳ درصد از مقدار صادرات کالاهای کشاورزی در رتبه ششم تا دهم قرار گرفته‌اند. نکته قابل توجه این است که تمامی کشورهای مقصد کالاهای صادراتی ایران از کشورهای همسایه (مرز زمینی و دریایی) هستند و تمامی کشورهای برتر مقصد صادراتی به استثنای کشور روسیه از جمله کشورهای آسیایی به حساب می‌آیند. به عبارتی، بازار صادرات محصولات کشاورزی ایران به طور عمده به کشورهای همسایه محدود شده است و در این بین کشورهای عراق و امارات متحده عربی سهم قابل توجهی را به خود اختصاص داده‌اند.

مقاصد اصلی برای صادرات صنایع غذایی
متوسط ارزش واحد کالاهای صادراتی صنایع غذایی در ۹ ماه نخست سال ۱۴۰۴ برابر ۸۲۹۲ دلار به ازای هر تن بوده که نسبت به مدت مشابه سال گذشته رشد ۰۴ درصدی را به ثبت رسانده است. مهم‌ترین کشورهای مقصد صادراتی محصولات صنایع غذایی در ۹ ماه نخست سال ۱۴۰۴ از منظر مقدار عبارتند از: کشور عراق با سهم ۵۰ درصدی از مقدار صادرات صنایع غذایی نخستین مقصد صادرات این کالاهای صادراتی است و پس از آن کشورهای افغانستان با سهم ۱۱ درصدی، ترکیه با سهم ۹ درصدی، ازبکستان با سهم ۴ درصدی و پاکستان با سهم ۴ درصدی به ترتیب در رتبه‌های دوم تا پنجم قرار گرفته‌اند. مابقی مقاصد صادراتی کالاهای صنایع غذایی در ۹ ماه نخست سال جاری سهمی کمتر از ۴ درصد را به خود اختصاص داده‌اند.

کشورهای روسیه، سوئدی، امارات متحده عربی، ترکمنستان و قزاقستان در رتبه‌های ششم تا دهم قرار دارند. بررسی مقاصد صادراتی کالاهای صنایع غذایی نشان از این دارد که به استثنای کشور سوئدی و قزاقستان سایر کشورهای مقصد از جمله کشورهای همسایه به حساب می‌آیند.

تمرکز محصولات و مقاصد صادراتی
با توجه به اهمیت صادرات محصولات کشاورزی به‌منظور سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی دقیق لازم است شاخص تمرکز محصولات و مقاصد صادراتی از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گیرد تا تصویری روشن از جایگاه صادرات محصولات بخش کشاورزی ارائه شود. در گزارش ارائه شده توسط اتاق بازرگانی ایران شاخص تمرکز صادرات محصولات کشاورزی برای دو گروه کالاهای کشاورزی و صنایع غذایی بر مبنای کالاهای صادراتی هر گروه و همچنین مقاصد صادراتی برای ۹ ماه نخست سال‌های ۱۴۰۳ و ۱۴۰۴ محاسبه شده است.

در حوزه محصولات کشاورزی شاخص تمرکز از منظر تنوع محصولات صادراتی گروه کشاورزی در ۹ ماه سال ۱۴۰۴ در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته، ۱۶ درصد بیشتر شده است. شاخص تمرکز از منظر بازاریابی صادراتی نیز در دوره مورد بحث، ۳ درصد بیشتر شده است. به عبارت دیگر میزان تنوع کالاهای مقاصد صادراتی محصولات کشاورزی افزایش یافته است. در خصوص صادرات محصولات صنایع غذایی شاخص تمرکز از منظر تنوع محصولات صنایع غذایی در ۹ ماه نخست سال جاری در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته ۵ درصد کمتر شده است. این شاخص در بخش صنایع غذایی از منظر تنوع مقاصد صادراتی نیز افت ۲۱ درصدی را ثبت کرده است.

واردات محصولات کشاورزی
مقدار و ارزش واردات محصولات کشاورزی در ۹ ماه نخست سال ۱۴۰۴ به ترتیب برابر ۲۰۳ میلیون تن و ۱۱ میلیارد دلار بوده است. حجم واردات

بر اساس محاسبات انجام گرفته در ۹ ماه اول سال ۱۴۰۴ ارزش واردات محصولات کشاورزی بیش از صادرات بوده و این تفاوت، کسری ۶۶ میلیارد دلاری تراز تجاری در این مدت را به همراه داشته است. میزان کسری تراز تجاری نسبت به سال گذشته در حدود ۹۰۰ میلیون دلار افزایش یافته است. دلیل اصلی افزایش کسری تجاری در ۹ ماه نخست سال ۱۴۰۴ کاهش ۴ درصدی ارزش صادرات محصولات کشاورزی و در مقابل افزایش ۶ درصدی ارزش واردات بوده است. بررسی دقیق تر آمار ارائه شده نشان می‌دهد که ارزش واردات محصولات در حدود ۲۰۶ میلیون دلار نسبت به سال گذشته بیشتر بوده و وزن واردات نیز در حدود ۲۰۶ میلیون دلار افزایش یافته است. در مقابل ارزش صادرات محصولات کشاورزی در حدود ۱۴۰۴ هزار تن کاهش یافته است.

بهبود ۱۱ درصدی تراز تجاری در صنایع غذایی
بر اساس محاسبات صورت گرفته ارزش صادرات محصولات صنایع غذایی از ۸۵۳ میلیون دلار در ۹ ماه ابتدایی سال ۱۴۰۳ به ۸۸۳ میلیون دلار در مدت مشابه سال ۱۴۰۴ افزایش یافته که نشان از افزایش ۳ درصدی ارزش صادرات این محصولات دارد. در طرف مقابل ارزش واردات محصولات صنایع غذایی از ۸۳۲ میلیون دلار در نه ماه اول سال ۱۴۰۳ به ۹۴۶ میلیون دلار در مدت مشابه سال ۱۴۰۴ رسیده که نشان از افزایش ۲ درصدی دارد. در این اساس تراز تجاری محصولات صنایع غذایی از مثبت ۱۷۰ میلیون دلار در نه ماه نخست سال ۱۴۰۳ به مثبت ۱۸۹ میلیون دلار در مدت مشابه سال جاری رسیده است. اما در مقابل میزان واردات محصولات صنایع غذایی این بخش است. بررسی وزن محصولات صنایع غذایی صادراتی نیز نشان از افزایش ۳ درصدی مقدار صادرات ۹ ماه نخست سال جاری نسبت به مدت مشابه سال گذشته دارد و مقدار صادرات نیز از یک میلیون تن به ۱۰۴ میلیون تن افزایش یافته است. اما در مقابل میزان واردات محصولات صنایع غذایی در ۹ ماه نخست سال ۱۴۰۴ در حدود ۱۰۷ هزار تن بوده که نسبت به مدت مشابه سال گذشته نشان‌دهنده کاهش ۱۸ درصدی این شاخص است. در همین‌حال بررسی سهم صنایع غذایی از کل صادرات محصولات کشاورزی و صنایع غذایی در دو دوره مشابه سال‌های ۱۴۰۳ و ۱۴۰۴ حاکی از این است که این شاخص نرخ رشد ۸۱٫۱ درصدی را به ثبت رسانده است و از ۱۵۵ درصد در ۹ ماه نخست سال ۱۴۰۳ به ۱۶۷ درصد در سال ۱۴۰۴ افزایش یافته است. به عبارت دیگر میزان صادرات محصولات با ارزش افزوده بیشتر در سال جاری افزایش یافته است و سهم صادرات محصولات خام کشاورزی اندکی کاهش یافته است. همچنین سهم واردات محصولات صنایع غذایی از کل واردات محصولات کشاورزی و صنایع غذایی در دو دوره مورد بررسی از ۶۲٫۲ درصد به ۶۰ درصد کاهش یافته است.

مقاصد صادراتی کشاورزی
ارزش واحد کالاهای صادراتی بخش کشاورزی در دوره مورد بررسی در سال ۱۴۰۴ در حدود ۷۹۴ دلار به ازای هر تن بوده که نسبت به ارزش واحد ۷۶۸۸ دلاری سال ۱۴۰۳ در حدود ۳٫۲ درصد افزایش یافته است. بر اساس محاسبات انجام گرفته کشور عراق با سهم ۲۹ درصدی از کل مقدار صادرات کالاهای کشاورزی مهم‌ترین مقصد صادرات کالاهای کشاورزی ایران به حساب می‌آید و پس از آن کشورهای امارات متحده عربی با سهم ۲۱ درصدی، فدراسیون روسیه با سهم ۱۰ درصد، پاکستان ۵ درصد و افغانستان ۴ درصد در رتبه‌های دوم تا پنجم قرار دارند. پس از آن نیز

اخیرا صندوق بین‌المللی پول، اقدام به انتشار گزارش چشم‌انداز اقتصاد جهانی در ماه اکتبر کرده است. درحالی‌که سال گذشته، این نهاد بین‌المللی برای سال ۲۰۲۵ نگاهی خوش‌بینانه داشت و روندی رو به رونق را برای رشد اقتصادی جهانی پیش‌بینی می‌کرد، در اکتبر امسال، بنا بر برآوردهای این صندوق، شاهد محو شدن آن خوش‌بینی‌ها و انتظار یک روند کاهشی برای اقتصاد جهان هستیم. دلیل این امر، طبق گزارش چشم‌انداز صندوق، قبل از هر چیز، متوجه سیاست‌های اقتصادی ترامپ است. سیاست‌هایی که جنگ تعرفه‌ای و حمایت‌گرایی را دامن زده، نااطمینانی را افزایش داده و به پیوستگی زنجیره تأمین در سراسر جهان آسیب رسانده است.

این گزارش برای کشورهای بزرگ چون ایالات متحده آمریکا و چین کاهش رشد اقتصادی را پیش‌بینی می‌کند. شاید شدیدترین کاهش در رشد اقتصادی برای کشورهای بزرگ متوجه روسیه باشد که درگیر یک جنگ طولانی‌مدت با اوکراین است. در مقابل اتحادیه اروپا، هند و انگلیس مطابق این سند انتظار می‌رود که یک رونق نسبی را در دوره پیش‌رو تجربه کنند. با وجود انتظار کاهش قیمت نفت به دلیل کاهش تقاضا، اوضاع برای کشورهای صادرکننده نفت در مجموع امیدوارکننده است.

جالب‌توجه‌ترین آن شاید افزایش دوبرابری رشد اقتصادی عربستان باشد که نرخ آن از ۲ درصد به ۴ درصد خواهد رسید. با وجود این، مطابق برآوردهای این گزارش، افزایش رشد شامل همه کشورهای صادرکننده نخواهد بود. به عنوان مثال، برای ایران که علاوه بر سیاست‌های فشار حداکثری توسط دولت ترامپ، با تنش‌های امنیتی در منطقه و مخاطرات آسنسبیک رو به‌روست، این گزارش بیشترین کاهش در رشد را بین کشورهای صادرکننده نفت پیش‌بینی می‌کند و مطابق پیش‌بینی‌های آن، انتظار می‌رود تا پایان سال جاری میلادی، کشور ما تنها یک رشد ۰۶ درصدی را تجربه کند، حال آنکه رشد اقتصادی در سال گذشته میلادی برای ایران حدود ۳٫۷ درصد بوده است.

جالب توجه است که برخی خبرگزاری‌های داخلی، صرفاً به این دلیل که نرخ رشد پیش‌بینی شده در این گزارش اندکی بیشتر از برآورد اولیه در ماه آوریل امسال بوده، از چنین تحول ناخوشایندی اظهار خوشحالی و شغف کرده‌اند و آن را اعترافی از سوی این نهاد بین‌المللی به بی‌تأثیری آسنسبیک دانسته‌اند. غافل از آنکه اولاً فرآیند انجام این برآوردها و همچنین داده‌های مورد استفاده، به سرعتی که آنها تصور می‌کنند به‌روزسانی نمی‌شود و تأثیر مواردی از این دست، هنوز در پیش‌بینی‌ها منعکس نشده است و نیاز به زمان دارد. ثانیاً، فراتر از بحث پیش‌بینی‌ها، آمار و ارقام واقعی که مرکز آمار منتشر کرده، نشان می‌دهد نرخ رشد اقتصادی در فصل بهار منفی شده است. ثالثاً، برآوردهای صندوق بین‌المللی پول تنها برآوردهای موجود از روند اقتصادی در آینده نیست.

پیش‌بینی‌های «مرکز پژوهش‌های مالی و اقتصادی دنیای اقتصاد» که مدتی است با متدولوژی علمی و مشابه متدولوژی به‌کار رفته در نهادهای معتبر بین‌المللی و زیر نظر اقتصاددانان برجسته و مطرح کشور برای اقتصاد ایران انجام می‌شود، برای پایان سال جاری میلادی که مطابق با پایان فصل پاییز است، حکایت از منفی شدن نرخ رشد اقتصادی دارد. یادآوری می‌شود این پیش‌بینی‌ها توسط این مرکز در دوره‌های گذشته انجام شده و پیش‌بینی تغییرات مولفه‌های مهم اقتصاد کلان برای چهار فصل آینده را به دست می‌دهد. در این بررسی‌ها روش کار کاملاً علمی و فارغ از هرگونه سوگیری سیاسی و با استفاده از نتایج ترکیبی پنج مدل کلان‌سنجی است. شایان ذکر است که در دوره‌های گذشته، نتایج پیش‌بینی‌های این مرکز، قابل مقایسه با برآوردهای صندوق بین‌المللی پول بوده و نسبت به آن، خطاهای پیش‌بینی عمدتاً به سمت مقادیر خوش‌بینانه‌تر انحراف داشته است. نهایتاً باید به شاخص خرید بینانه‌تر انحراف اشاره کرد که نشان می‌دهد ارزیابی فلالان صنعتی از وضعیت سفارش‌ها بدبینانه بوده، چنان که این شاخص به زیر عدد ۵۰ افت کرده و وضعیت امیدوارکننده‌ای را نشان نمی‌دهد.

واقعیت آن است که نگرانی از ورود کشور به یک دوره رکودی باید جدی گرفته شود. در سال‌های گذشته هرچند رشد اقتصادی از کیفیت مطلوبی برخوردار نبود، اما به هر حال در مجموع شاهد رشد اقتصادی مثبت بودیم. اما وضعیت اکنون تغییر کرده است. محدودیت در دسترسی به منابع ارزی و ناترازی انرژی و کاهش سرمایه‌گذاری‌ها، صنعت کشور را در وضعیت بحرانی قرار داده است. بعید به نظر می‌رسد مانند گذشته با توجه به افزایش محدودیت‌ها و رشد ناگفتی و پرنوسان بخش نفت خام و گاز طبیعی بتوان از این بخش انتظار داشت مانند گذشته بار کاهش نرخ در سایر بخش‌ها را به دوش بکشد.

نتیجه آنکه بدون ترمیم روابط بین‌الملل و انجام اصلاحات ساختاری عمیق در داخل در حوزه‌های مختلف چون انرژی، مالی، بانکی و سرمایه‌گذاری و همچنین توسعه فضای کسب‌وکار، اقتصاد ایران همچنان در وضعیت فرسایشی تدریجی باقی خواهد ماند و ممکن است وارد یک دوره بلندمدت رکودی شود. درک واقعیت‌ها همان‌گونه که هست به جای تفسیرهای مناسب ذائقه سیاسیون، از این جهت اهمیت دارد که بدون درک درست از ابعاد مشکلات، آمیدی به چاره‌اندیشی و انجام اصلاحات برای برون‌رفت از این شرایط نمی‌توان داشت.

۱۵ فرحناز نعمتی – گزارش‌ها نشان می‌دهد که طلای ۱۸عیار در بازه یک‌ماه گذشته ۹٫۵ درصد، سکه ۶٫۲ درصد دلار ۱۰٫۱ درصد و بورس ۲۱٫۲ درصد تغییر کرد. در عین حال، بازار خودرو نیز تغییر ۴۰ تا ۱۷۰ میلیون تومانی قیمت خودروهای داخلی را تجربه کرد.

بورس تهران که استارت معاملات آخرین هفته مهرماه را با قدرت‌نمایی شاخص‌ها زد، سرانجام موفق به عبور از سطح ۳میلیون واحدی شد. اگرچه در روز گذشته با شناسایی سود از سوی معامله‌گران تا حدودی عرضه‌ها سرعت گرفت؛ موضوعی که پیش از این انتظار می‌رفت و تحلیلگران نیز بر این موضوع تأکید کرده بودند.

به‌خصوص آنکه با نزدیک شدن به سطح ۳میلیون و ۱۰۰ هزار واحدی، معامله‌گران مجدداً وارد فاز احتیاط شدند. شاخص‌های سهامی دیروز در مسیر کاهشی حرکت کردند و تردید معامله‌گران در جریان دادوستدهای

قول شهرداری به اهالی اکباتان

مشاور وزیر اقتصاد از تدارک ک نشت «تحرك‌بخشی به بازار مسكن با ابزار جديد تامين مالی» خبر داد. حسين جوشقانی در نشست آسیب‌شناسی نظام تامين مالی مسكن، منابع مورد نیاز برای ساخت يك ميليون واحد جديد را ۲۰ ميليارد دلار اعلام کرد و آن را يك «مساله» دانست. طرح «فروش توكن مسكن» يك پاسخ برای آن است.

اعضای نشست از راست: حسين جوشقانی، سيد محسن قاضیلان، دكتر غلامرضا سلامی، دكتر مریم زارعیان (دبیر نشست) و دكتر سعيد اسلامی بيدگلی
صديقه نژادقربان: نظام تامين مالی مسكن در ايران به‌دليل بانك‌محور بودن، كمبود داده‌های دقيق و تداوم تصدی‌گری دولت در بخش مسكن و توسعه شهری، با چالش‌های جدی روبه‌روست. نبود تنوع در ابزارهای مالی، ناکارآمدی نظام‌های پسانداز مسكن و سهم پایین تسهیلات بانکی موجب شده خانوارها، به‌ویژه اقشار كم‌درآمد، از دسترسی به مسكن مناسب بازمانند. اکنون در شرایطی که دو مسير پيشين تامين مالی یعنی وام‌های بانکی و صندوق‌های زمین و ساختمان پاسخگوی نیاز مسكن نبوده‌اند، در نشستی که مرکز تحقیقات راه، مسكن و شهرسازی با موضوع توسعه مسكن در ايران برگزار کرد، طرح تازه‌ای با عنوان «مسكن توكنی» از سوی دولت مطرح شده است؛ طرحی که به عنوان يك «نظام جديد تامين مالی» با بهره‌گیری از بستر دیجیتال، امکان ساخت‌وفروش مسكن را متناسب با شرایط فعلی اقتصاد فراهم می‌کند.

خريد واحدهای ریز دیجیتالی

در این نشست حسين جوشقانی، مشاور وزیر اقتصاد و کارشناس اقتصادی با بررسی نیازسنجی‌های مسكن به راهکارهای تامين مالی متناسب با سطح درآمدی خانوارها در قالب «نظام جديد تامين‌مالی» سازگار با شرایط فعلی اقتصاد یعنی ساخت و فروش مسكن در بستر دیجیتال پرداخت. براساس مطالعاتی که مراجع کارشناسی مختلف انجام داده‌اند، در ۴ سال آینده تخمین زده می‌شود ۱۰ تا ۲۰میلیون واحد مسكونی در کشور نیاز است. این نیازسنجی صرفا برای سکونت خانوارهای شهری است، نه انواع املاک مسكونی دیگر مثل خانه دوم. بنابراین با توجه به نیاز چندمیلیونی مسكن طی سال‌های آینده، فرض بر این است که سالانه حدود يك‌میلیون واحد مسكونی در کشور ساخته شود. برآوردها نشان می‌دهد، ساخت سالانه يك‌میلیون واحد مسكونی با احتساب نرخ امروز، حداقل ۲۰میلیون تومان برای هر مترمربع هزینه خواهد داشت که هزینه زمین، جواز و سایر هزینه‌های مرتبط با شهرسازی را در بر نمی‌گیرد.

نکته قابل توجه اینکه، هزینه‌های مربوط به شهرسازی نیز تقریباً معادل همین رقم است. بنابراین، ساخت يك‌میلیون واحد مسكونی جديد در سال، به حدود ۲۰میلیارد دلار منابع مالی نیاز دارد. این حجم بالای تقاضا با وضعیت موجود منابع بانکی، تورم بالا، نرخ بهره بالا و توان محدود درآمدی خانوارها که امکان پرداخت اقساط سنگین را ندارند، تقریباً غیرممکن است. بنابراین تامين مالی ساخت مسكن جديد با اتکای صرف به تسهیلات شبکه بانکی مساله اساسی اقتصادی محسوب می‌شود و نیازمند ابزار یا ابتکار جدیدی است.

برای طراحی این ابزار، وضعیت اقتصادی و توان مالی خانوارها باید در نظر گرفته شود. خانوارها به دلیل تورم و شرایط اقتصادی، توانایی تامين مبلغ بالای خرید مسكن به شکل یکجا را ندارند. پس‌اندازها و توان پرداخت قسط بسیار پایین است و هزینه ساخت یک آپارتمان حداقل ۲میلیارد تومان برآورد می‌شود. بنابراین لازم است ابزاری تعريف شود که امکان خرید مرحله‌ای مسكن را برای خانوارها فراهم کند، در واقع، ابزار باید بتواند طوری فعال شود که افراد امکان خرید مرحله به مرحله را داشته باشند. یکی از این ابزارهایی که جوشقانی مطرح می‌کند، «توکنایز کردن مسكن» است که وزارت اقتصاد در همکاری با وزارت مسكن پیش می‌برد. در این روش، ارزش يك واحد مسكونی به واحدهای دیجیتالی کوچک (توکن) تقسیم می‌شود. هر توکن نمایانگر يك سهم دیجیتال از واحد مسكونی است و ارزش آن به قدری پایین تعريف می‌شود که افراد با هر میزان توان مالی بتوانند يك یا چند توکن خریداری کنند و به مرور خرید خود را تکميل کنند. ارزش هر توکن می‌تواند ضریبی از قیمت يك مترمربع واحد مسكونی باشد.

برخورد بورس به سد ۱,۳میلیونی

رشد برخوردار است.

بسیاری از تحلیلگران معتقدند در شرایط فعلی، با توجه به ارزش‌گذاری جذاب نمادهای شاخص‌محور و بهبود انتظارات سودآوری شرکت‌ها، چشم‌انداز بازار همچنان صعودی ارزیابی می‌شود. به نظر می‌رسد تا زمانی که شاخص کل بالای سطح ۳میلیون واحد تثبیت شود، اصلاحات احتمالی کوتاه‌مدت خواهند بود با فروکش کردن هیجانات سیاسی، انتظار می‌رود در روزهای آینده نمادهای کوچک و متوسط نیز مورد توجه سرمایه‌گذاران قرار گیرند.

در بازار چه گذشت؟

در معاملات روز گذشته بازار سهام، شاخص هموزن نیز با کاهش ۰.۲۱ درصدی مواجه شد و به سطح ۸۹۲ هزار واحدی رسید. اما در فرابورس شاخص کل این بازار، ۰.۰۳ درصد افزایش را تجربه کرد. در جریان دادوستدهای دوشنبه، ۳۵۸میلیارد تومان پول حقیقی از بازار سهام خارج شد و ارزش معاملات خرد بازار سهام نیز رقم ۱۱هزار و ۸۵۹میلیارد تومان را ثبت کرد که کاهش ۲۹ درصدی را نسبت به روز یکشنبه نشان می‌دهد.

از اتفاقات مهم روز گذشته بازگشایی نماد ایران‌خودرو بود. نماد شرکت ایران‌خودرو که برای افشای نرخ فروش محصولات در روز یکشنبه بسته شده بود در نیمه روز گذشته بازگشایی شد. این نماد طی مرحله پیش‌گشایش، با حجم بالای ۵میلیارد تومان در صف خرید قفل بود. در حالی‌که بازگشایی ایران‌خودرو در ابتدا با رشد قیمت و سیزپوشی همراه بود، فشار فروش با محوریت همین نماد شدت گرفت.

در نتیجه، اکثریت بازار تحت‌تاثیر عرضه‌های سنگین قرار گرفتند و بیش از نیمی از نمادها با افت قیمت روز را به پایان رساندند؛ همچنین بیش از ۱۰۰ نماد از محدوده مثبت وارد صف فروش شدند. برخلاف روز یکشنبه که بازار سهام معاملات خود را صعودی آغاز کرد و شاخص کل تا نزدیکی سطح ۳میلیون و ۱۰۰ هزار واحد پیش رفت، اما دیروز افزایش فشار فروش در نمادهای شاخص‌محور مانع تداوم رشد شد. در ادامه، شاخص کل با کاهش بیش از یک درصدی مواجه شد، هرچند مرز روانی ۳میلیون واحدی همچنان حفظ شد؛ سطحی که معامله‌گران آن را مرز حیاتی بازار می‌دانند.

تحلیل‌ها نشان می‌دهد تا زمانی که شاخص بالای این محدوده باقی بماند، اصلاح‌های احتمالی در قالب نوسان کوتاه‌مدت تلقی می‌شود و تهدیدی جدی متوجه بازار نخواهد بود. در همین حال، نمادهای کوچک‌تر وضعیت متعادل‌تری داشتند و تقاضا در برخی از آنها ادامه یافت. شاخص هموزن که نماینده عملکرد شرکت‌های متوسط و کوچک است، در بخشی از معاملات در محدوده مثبت قرار گرفت و در نهایت تنها ۰.۲۱ درصد افت را ثبت کرد؛ موضوعی که از تمایل سرمایه‌گذاران به سمت سهام کوچک‌تر حکایت دارد.

چرخش بزرگ

فاطمه حاجعلی، تحلیلگر بازار سرمایه، در تشریح تحولات اخیر بورس تهران اظهار کرد: اگرچه در روز گذشته شاهد افت بیش از یک درصدی شاخص بودیم، اما این کاهش بیشتر به دلیل اصلاحات طبیعی و دست به دست شدن سهام رخ داده است. او در توضیح دلایل این چرخش بزرگ گفت: ریزش چهارشنبه گذشته در واقع یک اصلاح ساختاری نبود، بلکه می‌توان آن را یک استراتحت معاملاتتی در دل روند صعودی تعبیر کرد. رفتار معامله‌گران در نیم ساعت پایانی آن روز نشان داد فشار فروش تخلیه شده و بسیاری از فروشندگان پیشین در آستانه هفته جدید به سمت صفهای خرید متمایل شده‌اند.حاجعلی ادامه داد: در روزهای ابتدایی هفته صنایع پالایشی، خودرویی، بانکی و فلزات اساسی بیشترین تاثیر را بر رشد شاخص داشتند.

تک‌بند شیاعبات پیرامون صورت‌های مالی پالایشی‌ها به عنوان یک سیگنال اطمینان‌بخش، موج تقاضا را در این گروه تقویت کرد و این اثر مثبت به سایر صنایع نیز سیرایت یافت. این تحلیلگر بازار سرمایه با اشاره به عوامل بیرونی موثر بر این روند افزود: کاهش ریسک‌های ژئوپلیتیک و ثبات نسبی نرخ ارز موجب آرامش در فضای کلان اقتصاد شده و این شرایط، تمایل سرمایه‌گذاران برای ورود به سهام را افزایش داده است. از سوی دیگر سطح ۳میلیون واحدی شاخص کل نقش حمایتی خود را به‌خوبی ایفا کرده و بازگشت سریع از این سطح، برای بسیاری از معامله‌گران سیگنال ورود تلقی شده است.

مدیریت شهری به مخالفت اهالی شهرک اکباتان در خصوص ایجاد درب دوم برای متروی این شهرک در مشاعات یکی از بلوک‌های مسکونی واکنش نشان داد و مدیران مترو وعده دادند تا محل درب جدید مجدداً بررسی شده و تا حد امکان نظر ساکنان شهرک در خصوص محل دوم تامين شود. مخالفت اهالی شهرک اکباتان با ساخت درب دوم برای متروی اکباتان در مشاعات یکی از بلوک‌ها با واکنش مدیریت شهری مواجه شد، نعمت‌الله فرزانه‌پور، مدیرعامل شرکت بهره‌برداری مترو تهران در این شهرک حضور یافت و در جلسه‌ای با حضور اعضای هیات‌مدیره شهرک و هیات‌مدیره بلوک نظرات ساکنان و دلایل مخالفت‌ها در خصوص محل پیشنهادی برای «درب دوم» را شنید. درحالی‌که نمایندگان اهالی در این نشست بر لزوم ارزیابی تأثیرات اجتماعی-فرهنگی هر پروژه عمرانی و تبعات هر تصمیمی بر زندگی شهروندان سخن گفتند، مدیرعامل شرکت مترو تهران وعده داد که تا حد امکان نظر مردم در زمینه محل درب دوم این شهرک تامين شود. در این نشست بر لزوم نبود فاصله میان مردم و مدیران شهری تأکید شد. مطابق مصوبه ستاد مدیریت بحران هر ایستگاه مترو الزاما باید دارای حداقل ۲ درب «ورود و خروج» باشد، درحالی‌که در تعدادی از ایستگاه‌های متروی تهران این مصوبه ایمنی اجرایی نشده، پس از جنگ محاصره ۱۲ روزه، شرکت بهره‌برداری مترو تهران ملزم به ایجاد درب دوم برای ایستگاه‌های فاقد درب دوم شده است.

در خصوص متروی شهرک اکباتان راحت‌ترین و کم‌هزینه‌ترین اقدام در زمینه تامين درب دوم، محقق آن در محل فاز دوم و مقابل درب فعلی با فاصله محدود کمتر از ۱۰۰ متری بود. با وجود این، شهروندان در خصوص تبعات این تصمیم بر کیفیت زندگی خود نگران و معترض بودند و مخالفت خود را از طریق رسانه‌ها با اطلاع مدیران شهری رساندند.مدیران شهری موظف پیش از اجرای هر پروژه عمرانی، تأثیرات اجتماعی آن بر شهروندان را ارزیابی می‌کنند؛ در راهنمای بین‌المللی ارزیابی تأثیرات اجتماعی توصیه‌های مشخصی برای جلب نظر حداکثری توصیه‌های مشخصی برای «درب دوم» را شنید. در این راهنما آمده است، که پیش از هر گونه تصمیم‌گیری برای یک محله، مردم آن منطقه را در جریان موضوع بگذارید، نظرات موافق و مخالف مردم را جمع‌آوری و پیشنهادهای شهروندان را مورد بررسی قرار دهید. مدیران شهری باید این موضوع را بدانند که برای حل یک مساله، همواره بیش از یک راه وجود دارد، بنابراین باید به فکر ارائه گزینه دوم و سوم در صورت مخالفت شهروندان نیز باشند. به نظر می‌رسد که مدیران مترو در شهر تهران، متعهد بر آمدندان تا در اجرای پروژه درب دوم برای مترو اکباتان، سراغ گزینه‌های دوم و سوم رفته تا به این ترتیب نظر مساعد ساکنان این منطقه را تامين کنند.

طرح دولت برای «مسکن توکنی»

هدف از طرح توکنایز کردن مسکن، متصل کردن خانوارهای متقاضی مسکن به این شکل است که از این طریق بتوانند منابع مالی برای ساخت‌وسازهای جدید را تامين کنند. به این معنی که، پروژه‌های ساختمانی که در قالب برنامه ساخت سالانه يك‌میلیون مسکن تعريف شده‌اند، به توکن‌های قابل فروش به متقاضیان مسکن تبدیل می‌شوند؛ به نوعی پیش‌خرید دیجیتالی که ارزش هر واحد پیش‌خرید به قدری پایین است که امکان مشارکت فراهم می‌شود. جوشقانی تأکید کرد که طرح «توکن مسکن» می‌تواند کمک کند پول‌های خرد از بخش‌های غیرمولد (مانند دلار، طلا و سکه) به بخش مولد مسکن وارد شود. در واقع با تغییر مسیر نقدینگی‌ها از بازارهای غیر مولد به بازار مسکن، هم عرضه مسکن افزایش می‌یابد و هم اشتغال ایجاد می‌شود.

بسیاری از دارندگان این نقدینگی‌ها اگر امکان سرمایه‌گذاری در بخش مسکن را داشتند، این بازار را انتخاب می‌کردند؛ زیرا ریسک بسیار پایین و عایدی بلندمدت بالایی نسبت به بازارهای موبازی دارد، اما امکان سرمایه‌گذاری مستقیم برای آنها فراهم نیست. در واقع، توکنایز کردن کمک می‌کند، نقدینگی وارد تولید و ساخت مسکن شود، بدون اینکه تورم ایجاد کند؛ زیرا وارد خرید «مسکن آماده» نمی‌شود که قیمت‌ها را بالا ببرد، بلکه در قالب پروژه‌های در حال ساخت سرمایه‌گذاری می‌شود. به‌عبارتی، در قالب این طرح، سرمایه‌گذاران ملکی می‌توانند توکن‌های پروژه‌های در حال ساخت را خریداری کنند، منابع مالی پروژه را تامين کنند تا سازنده بتواند عرضه مسکن را افزایش دهد و موتور رشد اقتصادی فعال شود.

توسعه‌گری با واگذاری زمین‌های دولتی

در این نشست، غلامرضا سلامی، صاحب‌نظر ارشد حوزه مسکن و ساختمان، طرحی مکمل را به دولت و وزارت راه و شهرسازی پیشنهاد داد. بر اساس این طرح، زمین‌های تحت اختیار سازمان ملی زمین و مسکن و سایر شرکت‌های زمین‌دار، وابسته به وزارت راه و شهرسازی باید به «صندوق توسعه مسکن» واگذار شوند تا شرایط تازه‌ای برای ورود توسعه‌دهندگان به صنعت ساختمان فراهم شود.

سلامی معتقد است دولت، به‌ویژه وزارت راه و شهرسازی و سازمان ملی زمین و مسکن، حجم قابل توجهی زمین خام و پراکنده در نقاط مختلف کشور در اختیار دارد. این زمین‌ها باید در قالب یک نهاد توسعه‌ای با عنوان «صندوق توسعه مسکن» تجمیع شوند. این صندوق نباید به دنبال سود یا فعالیت تجاری باشد، بلکه هدف آن باید تسهیل توسعه و ساخت‌وساز در بخش مسکن باشد. براساس این طرح، همه زمین‌هایی که در مالکیت و اختیار وزارت راه و شهرسازی قرار دارند، باید به این صندوق منتقل شوند تا مدیریت و تخصیص زمین از حالت پراکنده و غیرشفاف خارج شود.

این صندوق در همکاری با بانک‌ها، می‌تواند منابع مالی لازم را برای سازندگان نیز تامين کند. زمین‌های دولتی از طریق این صندوق در اختیار شرکت‌های توسعه‌دهنده صنعت ساختمان قرار می‌گیرند، اما نوع واگذاری باید به‌گونه‌ای باشد که سازندگان تنها برای خرید زمین به سراغ صندوق نروند. هدف این است که شرکت‌های توسعه‌دهنده، زمین را با هدف ایجاد شهرک‌های جدید دریافت کنند؛ شهرک‌ها، ۶۵ تا ۹۰ درصد در ایالات متحده، ۶۵ تا ۹۰ درصد در بریتانیا و ۸۵ درصد در نروژ و نیوزیلند)، در ایران حداکثر قدرت پوشش وام خرید مسکن تنها ۱۵ درصد برآورد می‌شود.

بورس و بانک

در اقتصاد

سه‌شنبه ۲۱ بهمن ماه ۱۴۰۴ • شماره ۸۶۰
www.marzeghtesad.ir

♥ تغییرات اساسی در حجم مبنای بازار

پایه فرابورس

بازار پایه فرابورس ایران، که همواره به عنوان بازاری با نقدشوندگی پایین و چالش‌های متعدد شناخته می‌شود؛ به‌تازگی شاهد تغییرات مهمی در سازوکار حجم مبنایست که از نوزدهم مهرماه‌اعمال خواهد شد. این تغییرات، با هدف ایجاد تعادل میان واقعیت معاملات و ارزش بازار سهام، می‌تواند نقطه عطفی در اصلاح روند معاملاتی نمادهای کم‌معامله و پرنوسان باشد.

حجم مینا، به عنوان یکی از ابزارهای کنترلی در بازار سرمایه ایران، از سال‌های گذشته مورد بحث کارشناسان و فعالان بازار بوده است. پیش از این، حجم مبنای سهام بازار پایه بر اساس سرمایه پایه شرکت تعیین می‌شد؛ رویکردی که در شرکت‌های دارای سرمایه بزرگ اما شناوری پایین، فاصله میان حجم مینا و معاملات واقعی سهم را افزایش می‌داد و عملاً مانع از کشف قیمت منصفانه می‌شد.

در چنین شرایطی، سهامداران خرد بارها از قفل شدن دارایی‌های خود در نمادهای بازار پایه گلایه کرده و شرکت‌ها نیز در جذب سرمایه و تامين مالی با مشکل مواجه بودند.

با این حال، فرابورس ایران اخیراً فرمول تازه‌ای برای محاسبه حجم مبنای پویا معرفی کرده است؛ فرمولی که به جای اتکای صرف به سرمایه پایه شرکت، بر اساس معاملات واقعی و میزان سهام شناور آزاد طراحی شده و ماهیت پویا دارد. بر اساس اطلاعیه رسمی فرابورس، این فرمول از ۱۹ مهرماه ۱۴۰۴ اجرایی می‌شود و هدف اصلی آن، انعطاف‌پذیری بیشتر در محاسبه حجم مینا و ارتقای نقدشوندگی است.

سازوکار جدید حجم مینا در سازوکار جدید، حجم مینا به سه حالت تقسیم می‌شود: اولین حالت مربوط به سهام پرمعامله است؛ اگر میانگین روزانه معاملات سهم در یک ماه اخیر بیش از سترانه روزانه سهام شناور باشد، سهم پر معامله تلقی شده و حجم مینا «یک» در نظر گرفته می‌شود.

دومین حالت مربوط به سهام کم‌معامله با نوسان کم است؛ در واقع سهامی که نه پر معامله هستند و نه نوسان قابل توجه دارند، حجم مبنای آنها نیز «یک» خواهد بود.

سومین حالت نیز به سهام کم‌معامله با نوسان بالا مرتبط است؛ در این حالت، حجم مینا بر اساس فرمولی که ترکیبی از میانگین روزانه حجم معاملات یک ماه اخیر و سرنه روزانه سهام شناور است، تعیین می‌شود.

ضریب تعدیل در این فرمول با افزایش یا کاهش حجم معاملات در سه ماه اخیر و شدت نوسانات سهم تغییر می‌کند؛ افزایش معاملات موجب کاهش ضریب و کاهش حجم مینا و افزایش نوسان موجب افزایش آن می‌شود.

به بیان ساده، سازوکار جدید تلاش دارد تا سهم‌های پر معامله یا کم‌نوسان بدون محدودیت حجم مینا معامله شوند و تنها شرکت‌هایی که با حجم معاملات پایین و نوسان قابل توجه مواجه هستند، مشکل حجم مینا شوند. این تغییر، علاوه بر ارتقای امکان کشف قیمت واقعی، مانع نوسان‌های غیرواقعی و بهبود شفافیت بازار می‌شود.

فرمول تازه حجم مینا، به نظر گرفتن متغیرهای کلیدی مانند بازدهی چهار هفته اخیر، میانگین حجم معاملات ماه گذشته، تعداد کل سهام شرکت و نسبت سهام شناور آزاد، تلاشی برای ایجاد توازن میان واقعیت معاملاتی سهم و ارزش بازار آن است. حداقل حجم مینا نیز معادل ۱۰ درصد از سرنه روزانه تعداد سهام شناور آزاد شرکت تعیین شده است، به این معنا که حتی در سهام کم‌معامله، سطح آن نقدشوندگی تضمین می‌شود.

اجرای این تغییرات از دو منظر حائز اهمیت است: نخست برای سهامداران خرد که از قفل شدن دارایی‌ها در بازار پایه گلایه داشتند و دوم برای شرکت‌ها که در نبود کشف قیمت واقعی، با مشکلاتی در جذب سرمایه و تامين مالی مواجه بودند. حالا با اعمال فرمول جدید، انتظار می‌رود نقدشوندگی نسبی بازار پایه بهبود یافته و امکان کشف قیمت شفاف‌تر فراهم شود.

ارتقای شفافیت در بازار پایه

محمدعلی شیرازی، مدیرعامل فرابورس ایران، در این باره تأکید کرده‌است که فرمول تازه حجم مینا با هدف ارتقای شفافیت و کاهش فاصله میان معاملات واقعی و ارزش اساسی سهام طراحی شده است.

به گفته وی، تغییرات حجم مینا نتیجه‌فراخوانی برای اخذ نظرات فعالان و کارشناسان بازار است که از ۱۷ تا ۱۹مهرماه ۱۴۰۴ انجام شد تا فرآیند تصمیم‌گیری با شفافیت بیشتری دنبال شود. با وجود این اصلاحات، کارشناسان هشدار می‌دهند که تغییر فرمول حجم مینا همه مشکلات بازار پایه را برطرف نخواهد کرد.

همچنان چالش‌هایی مانند نبود شفافیت اطلاعاتی و گزارش‌دهی نامنظم شرکت‌ها؛ از مسائل اصلی این بازار هستند. با این حال، اصلاح حجم مینا می‌تواند گامی رو به جلو در جهت اصلاح سازوکار معاملات و نزدیک کردن بازار پایه به استانداردهای حرفه‌ای‌تر دانست.

در نهایت، تجربه عملی این سازوکار در ماه‌های آینده نشان خواهد داد که آیا سیاستگذاران توانسته‌اند تعادلی میان نقدشوندگی و کنترل هیجان بازار برقرار کنند یا خیر. با توجه به انعطاف‌پذیری بیشتر و وزن‌دهی به معاملات واقعی سهام، انتظار می‌رود اثر مثبت حجم مینا بر کشف قیمت و روان‌سازی معاملات بازار پایه، پررنگ‌تر از هر گونه نوسان کوتاه‌مدت باشد.

▼ **بایت‌دنس بسدون «تیک‌تاک آمریکایی» وضع بهتری دارد**

به محض اینکه استفاده از تیک‌تاک را شروع کنید احتمالاً نمی‌توانید چشم از آن بردارید. همین موضوع درباره ماجرای پرحاشیه حضور این اپلیکیشن چینی در آمریکا نیز صدق می‌کند؛ با این تفاوت که برخلاف ویدئوهای کوتاه و جذاب تیک‌تاک، این داستان سال‌هاست کش‌دار شده است.

البته حالا به نظر می‌رسد سرانجام این ماجرا به نقطه پایانی نزدیک شده است. در اواخر سپتامبر جزئیات یک توافق احتمالی بین دونالد ترامپ و همتای چینی‌اش، شی جین‌پینگ، برای واگذاری کنترل تیک‌تاک آمریکا به یک کنسرسیون مشکل از سرمایه‌گذاران آمریکایی آشکار شد. در غیر این صورت طبق قانون دوجزبی که در سال ۲۰۲۴ توسط رئیس‌جمهور دموکرات پیشین امضا شده بود، تیک‌تاک نهایتاً در آمریکا غیرقابل دسترس می‌شد.

به نوشته مجله اکونومیست، جزئیات هنوز کمی مبهم است، اما اگر بخواهیم یک خلاصه ارائه دهیم، به این صورت است که مالکین جدید (با چهره‌های برجسته‌ای مثل لری ایلسون و چند تن از دوستان سیلیکون‌ولی ترامپ) ۸۰درصد سهام نهاد آمریکایی را به دست آوردند. ارزش این معامله ۱۴میلیارد دلار برآورد شده است. تحلیلگران فکر می‌کردند حداقل ۴۰میلیارد دلار و شاید تا ۱۰۰میلیارد دلار هم ارزش داشته باشد، اما مشخص شد نیمی از سودها همچنان به شرکت مادر تیک‌تاک، یعنی بایت‌دس در پکن می‌رود که ۲۰درصد سهام را حفظ می‌کند. اما اکنون مجوز استفاده از الگوریتم اپلیکیشن که اصطلاحاً به آن گفته می‌شود «نمی‌توان از آن چشم برداشت»، در دست آمریکایی‌هاست و این اطمینان وجود دارد که حزب کمونیست نمی‌تواند آن را دستکاری کند.

همواداران آمریکایی تیک‌تاک که به گفته شرکت تحقیقاتی eMarketer ۱۷میلیون نفر از آن حداقل ماهی یک بار از این اپلیکیشن استفاده می‌کنند، می‌توانند نفس راحت بکشند. سهامداران جدید هم می‌توانند از خریدی که به نظر می‌رسد یک فرصت خوب است، خوشحال باشند. در این بین ترامپ نیز می‌تواند از این موفقیت لذت ببرد. با این حال بزرگ‌ترین برنده ممکن است در واقع بایت‌دس باشد. زیرا واگذاری تیک‌تاک به آمریکا، حواس این شرکت منادر ۳۲۰میلیارد دلاری را از فتح آرام و گسترده جهانی پرت نمی‌کند. یکی از سرمایه‌گذاران بایت‌دس حتی معتقد است که این شرکت ممکن است بدون تیک‌تاک آمریکا ارزشمندتر هم باشد.

در میان همه هیاهوها آسان است فراموش کنیم که آمریکا تنها بخش کوچکی از امپراتوری دیجیتال بایت‌دس است. حتی به‌نظر می‌رسد این بخش حداقل فعلاً چندان سودآور نباشد. تیک‌تاک بیش از یک‌میلیارد کاربر فعال ماهانه در خارج از آمریکا دارد. دویبن، نسخه چینی و قدیمی‌تر آن، حدود ۸۰۰میلیون کاربر دارد و واقعاً درآمدزایی می‌کند. به احتمال زیاد همین دو اپ مسوول بخش عمده ۳۳میلیارد دلار سود خالصی هستند که بایت‌دس سال گذشته از مجموع درآمد ۱۵۵میلیارد دلاری خود کسب کرده است.

نکته مهم این است که بایت‌دس دیگر فقط به فروش تبلیغات کنار کلیپ‌های جذاب محدود نمی‌شود. طبق برآورد eMarketer، تبلیغات ۴۹میلیارد دلار از درآمد سال ۲۰۲۴ را تشکیل می‌دهد که کمتر از یک‌سوم کل درآمد است. جادوی بایت‌دس در توانایی آن برای خلق محصولاتی است که مرزهای دسته‌بندی‌های سنتی را درمی‌نوردند.

مدل کسب‌وکار بایت‌دس که مرزهای دسته‌بندی‌ها را درنوردیده، همیشه سخت‌تر از بازارهای دیجیتال کمتر توسعه‌یافته، در بازار آمریکا پیاده‌سازی می‌شد. TikTok Shop تنها در سال ۲۰۲۳ وارد آمریکا شد، یعنی سه سال پس از آنکه دویبن نسخه خود را در چین معرفی کرده بود. با توجه به حساسیت‌های ژئوپلیتیک، افزودن هوش مصنوعی به تیک‌تاک آمریکا کار حتی دشوارتری بود. این شرکت بهتر است توجه و منابع خود را به بازارهایی که جنجال کمتری دارند، معطوف کند. حالا که دردسترسی آمریکا پشت سر گذاشته شده بایت‌دس ممکن است سرعت توسعه و معرفی قابلیت‌های جدید خود را در سایر نقاط جهان افزایش دهد. پس چرا یکبار برای همیشه تیک‌تاک آمریکا را کنار نگذارند. برای «شی» این شاید یک امتیاز بیش از حد به ترامپ محسوب می‌شد. از دید بایت‌دس، اما این می‌توانست نتیجه‌ای بهتر و حتی پرسودتر داشته باشد.

■ ■ ■

▼ **میلیون‌ها نفر به‌زودی در فضا زندگی می‌کنند**

بنیان‌گذار آمازون به تازگی پیش‌بینی کرده که میلیون‌ها نفر به‌زودی در فضا زندگی خواهند کرد.

میلیون‌ها نفر به‌زودی در فضا زندگی می‌کنند به گزارش تک‌کراچ، بزوس که شرکت فضایی بلو اوربجین را تاسیس کرده، در گفت‌وگو با جان الکان از خانواده اگنلی ایتالیا تأکید کرد که مردم عمدتاً «به دلخواه خودشان» به زندگی در فضا خواهند پرداخت و ربات‌ها وظایف سخت و طاقت‌فرسا را برعهده خواهند داشت.

رویافروشی در انتقال آب

❧ **بیتا حسن پور** – فلات مرکزی ایران، جایی که بسیاری از رودخانه‌ها تنها خاطره‌ای از گذشته‌اند و آبخوان‌ها تحت فشار برداشت‌های غیرمجاز در حال فرونشست هستند

فلات مرکزی ایران، جایی که بسیاری از رودخانه‌ها تنها خاطره‌ای از گذشته‌اند و آبخوان‌ها تحت فشار برداشت‌های غیرمجاز در حال فرونشست هستند.

فلات مرکزی ایران، جایی که بسیاری از رودخانه‌ها تنها خاطره‌ای از گذشته‌اند و آبخوان‌ها تحت فشار برداشت‌های غیرمجاز در حال فرونشست هستند، شاهد بحث‌های اقتصادی و زیست‌محیطی پیرامون سیاست شیرین‌سازی و انتقال آب از دریای عمان و خلیج فارس است. این سیاست که از سال ۱۳۹۹ با فاز نخست «سامانه خلیج فارس» آغاز شد، اکنون شامل شش طرح کلان است که هدف آنها نمک‌زدایی از آب شور دریا و انتقال آن به استان‌های مرکزی و شرقی کشور است.

سایت آب‌شیرین‌کن در غرب استان هرمزگان

بر اساس داده‌های گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس با عنوان «بررسی جنبه‌های مختلف طرح‌های کلان شیرین‌سازی و انتقال آب دریا کشور»، مجموع ظرفیت این پروژه‌ها بیش از یکمیلیارد مترمکعب در سال برآورد شده است. گزارش تأکید کرده‌است که هزینه اجرای این پروژه‌ها چندین برابر بودجه کل بخش آب کشور است. اما کارشناسان هشدار می‌دهند که شیرین‌سازی و انتقال آب، درمان بحران خشکسالی در ایران نیست. در همین راستا، «بنیاد اقتصاد» در گفت‌وگو با جمال‌محمودلی سامانی، عضو هیات علمی دانشگاه تربیت مدرس، به بررسی ابعاد بحران آب و ارزیابی سیاست‌های مقابله با آن پرداخته‌است.به گفته این استاد دانشگاه، در حال حاضر حدود ۵۴ شهر در ۲۳ استان کشور درگیر تنش آبی در بخش شرب هستند.

او در این رابطه گفت: «از آبیک قزوین تا کرج و تهران، از سمنان تا اصفهان، از بانه در کردستان تا بندرعباس و مشهد، تقریباً در بیشتر نقاط کشور با درجات مختلفی از کم‌آبی مواجه هستیم. تهران نیز یکی از شهرهایی است که تنش آبی در آن بسیار شاخص است.» سامانی با اشاره به طرح‌های انتقال آب از منابع دیگر گفت: «در گذشته هم انتقال آب از حوضه‌های مجاور برای جبران کمبود آب در برخی شهرها انجام شده و احتمالاً در آینده نیز ادامه پیدا خواهد کرد. اما واقعیت این است که هیچ‌یک از این اقدامات پاسخ قطعی نیست. هر مقدار که مصرف افزایش یابد، ناگزیر باید آب را از حوضه‌های دیگر و با هزینه‌های سنگین‌تر منتقل کرد.»

بحران مصرف

مرکز پژوهش‌های مجلس در گزارش خود نشان می‌دهد که تا پایان سال ۱۴۰۱، حجم کسری جمعی آبخوان‌های استان‌های هدف طرح‌های انتقال (کرمان، یزد، اصفهان، فارس، خراسان جنوبی و رضوی، سیستان و بلوچستان) به حدود ۹۰میلیارد مترمکعب رسیده است. در همین استان‌ها بیش از ۴۷ هزار حلقه چاه غیرمجاز فعال است که سالانه حدود ۲۴میلیارد مترمکعب از منابع زیرزمینی برداشت می‌کنند. به گفته سامانی، مشکل اصلی در رشد بی‌رویه تقاضا و ضعف مدیریت است. او در این رابطه گفت: «وقتی ساخت‌وساز شهری و صنعتی بدون در نظر گرفتن ظرفیت آبی انجام می‌شود، هر مقدار آب هم تأمین شود، کافی نیست. این چرخه پایدار است و با انتقال آب فقط به‌صورت موقت بحران به تعویق خواهد افتاد.» او با اشاره به تجربه تهران توضیح داد: «تهران اکنون از پنج سد اصلی شامل امیرکبیر، طالقان، لار، لتیان و ماملو تغذیه می‌شود. هیچ‌یک از این سد‌ها در حوضه آبریز تهران بزرگ نیستند و با افزایش جمعیت و ساخت‌وساز، تقاضا برای آب نیز پیوسته افزایش پیدا می‌کند »

ابهامات اقتصادی طرح انتقال آب

طبق داده‌های مرکز پژوهش‌ها، هزینه سرمایه‌گذاری اولیه فاز نخست طرح انتقال آب خلیج فارس بیش از ۴۸۰۸ هزارمیلیارد ریال بوده، که رقمی معادل ۹۴ برابر کل بودجه بخش آب کشور در سال ۱۴۰۲ است. قیمت تمام‌شده آب نیز بسته به مقصد بین ۰۶ تا ۲۹۰۹(استان‌های مرکزی) یورو به ازای

هر مترمکعب برآورد شده است؛ یعنی انتقال آب به اصفهان چندین برابر هزینه تولید آن در ساحل خواهد بود. سامانی در همین زمینه بیان کرد: «پروژه‌هایی نظیر انتقال آب به تهران از نظر اقتصادی و فنی غیرمنطقی است. وقتی هزینه انتقال و شیرین‌سازی تا هزاران کیلومتر ممکن است به چند هزار یورو برسد، مشخص است که این راه، درست نیست.»

از سوی دیگر شیرین‌سازی آب دریا به روش اسمز معکوس برای هر مترمکعب آب بین ۲۵ تا ۵کیلووات‌ساعت برق نیاز دارد. در مجموع، انرژی موردنیاز برای ظرفیت یکمیلیارد مترمکعب در سال بین ۲۸۰۰ تا ۵۶۰۰کیلووات‌ساعت تخمین زده می‌شود. این در حالی است که کشور با ناترازی انرژی روبه‌روست. در واقع پروژه‌های انتقال آب به پشتوانه پارانرژی اجرا شده‌اند. اگر قیمت برق واقعی شود یا در تأمین سوخت نیروگاه‌ها اختلال پیش آید، ممکن است این طرح‌ها اجرایی نشوند. بنابراین منابع عمومی برای تولید آب صنعتی استفاده می‌شود که بازدهی مشخصی ندارد.

نیاز کشور به اصلاحات در حکمرانی آب

بر اساس آمارهای رسمی، بیش از ۹۰ درصد منابع آبی کشور در بخش کشاورزی مصرف می‌شود؛ درحالی‌که بهره‌وری در این بخش به‌طور نگران‌کننده‌ای پایین است. به گفته سامانی، حدود ۹۰ درصد آب کشور در بخش کشاورزی مصرف می‌شود، اما متأسفانه بین ۷۰ تا ۸۰درصد این میزان عملاً هدر می‌رود. افزون بر این، ضایعات محصولات کشاورزی از جمله کودهای نیتروژنی و فسفوری بسیار بالاست. ایجاد صنایع تبدیلی و تکمیلی در کنار مزارع می‌تواند نقش مهمی در کاهش این ضایعات و افزایش بهره‌وری ایفا کند. او همچنین به مساله «آب مجازی» به‌عنوان یکی از عوامل نادیده‌گرفته‌شده در سیاستگذاری‌های آبی کشور اشاره کرد و گفت: «وقتی محصولی مانند هندوانه یا گوجه‌فرنگی صادر می‌شود، درواقع بخشی از آب کشور صادر شده است. بنابراین سیاست‌های تجاری باید به‌گونه‌ای تنظیم شوند که محصولات پر آب‌بر بجای صادرات، در داخل مصرف شوند و در مقابل، صادرات به سمت محصولات کم‌آبر سوق پیدا کند.»

سامانی با تأکید بر نقش سیاست‌های حمایتی در مدیریت مصرف آب، پیشنهاد داد دولت از طریق «مشوق‌های مالی» کشاورزان را به صرفه‌جویی در مصرف آب ترغیب کند. او در این رابطه گفت: «اگر کشاورز بتواند با اصلاح روش‌های آبیاری یا تغییر الگوی کشت در مصرف آب صرفه‌جویی کند، دولت می‌تواند آب ذخیره‌شده را از او خریداری کند. هزینه چنین سیاستی به‌مراتب کمتر از هزینه تولید هر مترمکعب آب شیرین‌شده است که چند یورو برآورد می‌شود.» او در ادامه بر ضرورت استفاده از منابع آبی غیرمتعارف تأکید کرد و گفت: «در بسیاری از مناطق کشور، منابع آبی با کیفیت پایین‌تر وجود دارد که می‌توان با تصفیه از آنها بهره‌برداری کرد. بجای انتقال آب از دریا به مناطق مرکزی و مرتفع (که نه از نظر اقتصادی و نه از منظر زیست‌محیطی توجیه‌پذیر است) باید از منابع داخلی همان مناطق استفاده شود. شیرین‌سازی آب در مناطق ساحلی قابل قبول است، اما انتقال آن به فواصل طولانی، هزینه‌بر و آسیب‌زا خواهد بود.»

سامانی افزود: «یکی از اقدامات موثر برای مدیریت منابع آبی، الزام به جمع‌آوری آب باران در ساختمان‌های جدید است. این آب می‌تواند در تأمین نیاز فضای سبز شش‌په‌ری یا مصارف غیرشرب مورد استفاده قرار گیرد و بخشی از فشار بر منابع آب زیرزمینی را کاهش دهد.»

بهره‌وری: کلید پایداری

سامانی با تأکید بر اینکه راهکار اصلی در «افزایش بهره‌وری» نهفته است، گفت: «بهره‌وری فقط در کشاورزی نیست. از شبکه‌های فرسوده شهری تا مدیریت فضای سبز و مصرف خانگی، همه باید بازنگری شود.» او توضیح داد که بخش قابل‌توجهی از آب شهری در شبکه توزیع هدر می‌رود یا بدون درآمد مصرف می‌شود. «نخستین گام، بهسازی و نوسازی شبکه‌های آب‌رسانی است. بخش زیادی از تلفات ما ناشی از فرسودگی شبکه و نشست آب است. علاوه بر آن، باید موضوع آب به حساب نیامده یا آب بدون درآمد را جدی گرفت. بخشی از این آب به دلیل نشست از بین می‌رود، بخشی هم به‌صورت غیرمجاز مصرف می‌شود و بخشی دیگر طبق قانون رایگان در اختیار نهادهایی مثل مدارس و مساجد قرار می‌گیرد. با اصلاح این موارد می‌توان دست کم ۱۰ درصد از کل آب صرفی را صرفه‌جویی کرد.»

سامانی سپس به نقش مدیریت شهری اشاره کرد: «در تهران و شهرهای بزرگ، آبیاری فضای سبز سهم زیادی از مصرف دارد. هنوز از چمن‌های پرمصرف استفاده می‌شود، درحالی‌که باید همانند ایالت‌های مثل کالیفرنیا، چمن‌کاری را محدود و از گونه‌های مقاوم به خشکی استفاده کرد. این اصلاحات نیازمند همکاری‌های مترومکعب در سال صرفه‌جویی ایجاد کند.» او ادامه داد: «کولر آبی مربوط به فناوری دهه‌های گذشته است و مصرف قابل‌توجهی از آب را به خود اختصاص می‌دهد. باید به سمت استفاده از سیستم‌های تهویه برقی با راندمان بالا حرکت کنیم. دولت می‌تواند با حمایت از تولید یا واردات دستگاه‌های اسپلیت کم‌مصرف، هم مصرف برق را مدیریت کند و هم وابستگی به کولر‌های آبی را کاهش دهد.»

فرهنگ مصرف و نقش مردم

سامانی در بخش دیگری از گفت‌وگو بر اهمیت فرهنگ‌سازی تأکید کرد و گفت: «بدون مشارکت مردم، هیچ برنامه‌ای موفق نخواهد شد. باید از طریق آموزش، رسانه و برنامه‌های محلی، فرهنگ صرفه‌جویی و بهره‌وری نهادینه شود.» او در ادامه درباره ارتباط تقویم و بحران آب گفت: «تغییر تقویم عامل مهمی در تشدید بحران‌های آبی اخیر است. طی چهار سال گذشته، خشکسالی‌های پیاپی و کاهش ذخایر آبی را تجربه کرده‌ایم. تغییر تقویم موجب افزایش دما، تغییر الگوی بارش و وقوع سیلاب‌های ناگهانی شده است. لازم است در برنامه‌های مدیریت شرایط بحرانی به‌طور جدی اجرا شوند؛ به‌گونه‌ای که ظرفیت ذخیره و استفاده از آب سیلاب‌ها افزایش یابد تا در دوره‌های خشکسالی قابل بهره‌برداری باشد.»

کارشناسان معتمدند که مسیر فعلی سیاست آب در ایران نیازمند بازنگری بنیادی است. سامانی در جمع‌بندی خود تأکید کرد:«اگر به سمت افزایش بهره‌وری و مدیریت تقاضا حرکت کنیم، نیاز به جیره‌بندی و پروژه‌های پرهزینه انتقال آب کاهش پیدا می‌کند. این مسیر، همان راه درست و پایدار است که کشور باید در بلندمدت دنبال کند.» داده‌های گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس نیز همین نتیجه را تأیید می‌کنند. طرح‌های شیرین‌سازی و انتقال آب در بهترین حالت تنها حدود ۴ درصد از کل مصرف آب کشور را پوشش می‌دهند و قادر به حل ناترازی منابع آب نیستند. بنابراین، سیاستگذاری آینده باید به جای تمرکز بر پروژه‌های پرهزینه، بر حکمرانی هوشمند آب، بازتخصیص منابع و استفاده از سبب‌ها و آب‌های شور داخلی متمرکز شود.

معاون وزیر صنعت، معدن و تجارت و مدیرعامل شرکت شهرک‌های صنعتی ایران از برنامه وزارت صمت برای تأمین ۵۰ درصد برق شهرک‌های صنعتی از انرژی خورشیدی خبر داد.

تأمین ۵۰ درصد برق شهرک‌های صنعتی از انرژی خورشیدی رضا انصاری گفت: سال گذشته بالغ بر ۱۷ همت سرمایه‌گذاری در حوزه زیرساخت شهرک‌های صنعتی کشور انجام شده که این منجر به این شد که بیش از ۲۶۰۰ واحد صنعتی جدید در کل کشور به بهره‌برداری رسید و بالغ بر ۱۰۰۰ واحد صنعتی راکد احیا شده است.

وی با بیان اینکه یکی از مهم‌ترین اولویت‌های ما در سطح کشور احیای واحدهای صنعتی راکد است، افزود: میانگین راکد شهرک‌های صنعتی کشور حدود ۱۲ درصد از کل واحدهای مستقر است. معاون وزیر صنعت، معدن و تجارت با اشاره به تأمین انرژی در بخش صنعت با استفاده از انرژی خورشیدی، اضافه کرد: یکی از چالش‌های اصلی ما در کشور تأمین برق پایدار برای واحدهای صنعتی است. در تابستان امسال برخی از شهرک‌های صنعتی تا سه روز در هفته با قطعی برق مواجه بودند که این مساله باعث افزایش حدود ۱۰ درصد هزینه‌های تولید و در نهایت این افزایش هزینه به مصرف‌کننده نیز منتقل شد.

انصاری بیان کرد، با وجود اینکه وظیفه تأمین برق به‌صورت قانونی بر عهده وزارت نیرو است، اما با توجه به اهمیت موضوع تأمین انرژی، وزارت صمت هم به کمک وزارت نیرو آمده است. تاکنون بیش از ۱۲۰۰ مگاوات انرژی خورشیدی در جوار، داخل شهرک‌های صنعتی کشور و پشت‌بام واحدهای صنعتی کارسازی شده که از این میزان ۱۲۰ مگاوات به بهره‌برداری رسیده است. به دنبال آن هستیم تا ظرفیت نیروگاه‌های خورشیدی در سال‌های آینده به ۲۰۰۰ مگاوات افزایش یابد. وی ادامه داد: برنامه‌ریزی ما بر این اساس است که در آینده ۵۰درصد برق مصرفی شهرک‌های صنعتی کشور که در زمان اوج مصرف حدود ۴۰۰۰ مگاوات است، از طریق انرژی خورشیدی تأمین شود. این اقدام تأثیر بسزایی بر پایداری شبکه برق صنایع دارد و از زیان‌های ناشی از قطعی برق جلوگیری می‌کند.

لزوم بازنگری در سیاست‌های محل تولید

از تکنولوژی و فناوری روز دنیا بی‌بهره‌ایم و این مساله تأثیر مستقیم بر توان تولید و رقابت‌پذیری کشور دارد.

این عضو هیات نمایندگان اتاق ایران در ادامه با اشاره به بسته‌های حمایتی مطرح‌شده برای فعالان اقتصادی افزود: بسته‌های حمایتی نباید صرفاً معطوف به تخصیص بودجه باشند؛ بلکه باید بر تسهیل قوانین و مقررات در شرایط خاص کنونی تمرکز داشته باشند تا تولیدکننده و بخش خصوصی بتوانند با موانع کمتر فعالیت کنند.

منسجم و مطالبه‌گر باشیم

عبدالله یزدان‌بخش، عضو هیات نمایندگان اتاق مشهد و عضو کمیسیون صنعت، با تأکید بر ضرورت انسجام و همبستگی میان تولیدکنندگان و فعالان اقتصادی، بر نقش بخش خصوصی در جهت‌دهی تصمیمات اقتصادی کشور تأکید کرد. این فعال صنعتی خاطر‌نشان کرد: اگر ناامید شویم، کسی نیست که به داد ما برسد. باید منسجم باشیم و خود به معاونان و وزرای دولت مشورت دهیم که چگونه تصمیم گرفته و عمل کنند، زیرا تصمیمات آنان مستقیم بر وضعیت تولید و اقتصاد تأثیر می‌گذارد. او در ادامه با انتقاد از برخی قوانین و رویه‌های موجود افزود: بارها گفته‌ایم بسیاری از قوانین ضد تولید هستند. تولید نیاز به انگیزه دارد، نیاز به راهکار دارد؛ بدون ایجاد این بسترها، توسعه صنعتی کشور امکان‌پذیر نیست.

تنوع‌بخشی به زنجیره تأمین

محمدحسن ابراهیمی یزدی، عضو انجمن اتوماسیون صنعتی، در ارائه‌ای با محوریت موضوع تاب‌آوری بنگاه‌های اقتصادی، بر اهمیت تنوع‌بخشی به زنجیره تأمین به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین راهکارهای پایداری و مقابله با بحران‌ها تأکید کرد.

ابراهیمی یزدی با اشاره به ضرورت نوسازی ساختارهای مدیریتی و فناوریانه بنگاه‌ها، افزود: در شرایط فعلی، تاب‌آوری صرفاً به معنای بقا نیست، بلکه به‌کارگیری ابزارهای

رقص نفت به ساز سیاست

۶ لیلایلیوندد - بازار جهانی نفت در آغاز هفته جاری بار دیگر نشان داد که سیاست، برخلاف تصور ماه‌های اخیر، هنوز از معادله قیمت‌ها حذف نشده‌است.

کاهش بهای نفت‌برنت به محدوده ۶۷دلار در هر بشکه و تداوم روند نزولی هفته گذشته، نه محصول تغییر ناگهانی در عرضه و تقاضا، بلکه بازتاب مستقیم تحولات دیپلماتیک میان ایران و ایالات‌متحده بود؛ تحولاتی که با توصیف «بسیار خوب» از سوی ترامپ و «گامی رو به جلو» از سوی تهران، فضای بازار را از سانربوی درگیری فوری فاصله‌دار کرد، با این‌حال به‌زعم برخی کارشناسان، آرامش ایجادشده شکننده‌تر از آن است که بتوان آن را پایان ریسک ژئوپلیتیک دانست.

رقص نفت به ساز سیاست

به گزارش تازنمای tradingeconomics و تا لحظه تنظیم این گزارش در معاملات روز دوشنبه ۹ فوریه، شاخص برنت با افت بیش از یک‌درصدی به حدود ۶۷ دلار و نفت وست‌تگزاس اینترمیدیت آمریکا به محدوده ۶۳ دلار در هر بشکه رسید. این کاهش ادامه افتی بود که هفته گذشته نیز ثبت شد؛ نخستین افت هفتگی قیمت‌ها در ۷هفته اخیر. تحلیلگران بازار معتقدند؛ تداوم گفت‌وگوهای غیرمستقیم تهران و واشنگتن در عمان، بخشی از پرمیوم ریسک ژئوپلیتیک را که طی هفته‌های قبل در قیمت‌ها انباشته شده‌بود، تخلیه کرده‌است. به بیان ساده، بازار فعلا احتمال اختلال فوری در عرضه نفت از خاورمیانه را کمتر از قبل ارزیابی می‌کند، اما این تنها روی‌خوش ماجراست. در پس این آرامش نسبی، لایه‌ای ضخیم از نااطمینانی همچنان پابرجاست. ترامپ هتدار داده که در صورت عدم‌دستیابی به توافق بر سر برنامه هسته‌ای ایران، «پیامدها شدید خواهد بود»؛ در مقابل تهران صراحتا اعلام کرده که از حق غنی‌سازی اورانیوم عقب‌نشینی نخواهد کرد.

دست‌اندازهای سیاسی

این تقابل لفظی نشان می‌دهد مسیر مذاکرات بیش از آنکه هموار باشد، پر از دست‌اندازهای سیاسی و امنیتی است. وزیرخارجه ایران نیز هم‌زمان هشدار داده که هرگونه حمله آمریکا با پاسخ مستقیم علیه پایگاه‌های این کشور در منطقه مواجه خواهدشد؛ اظهاراتی که یادآور این واقعیت است که سناریوی درگیری هنوز به‌طور کامل از ذهن بازار پاک نشده‌است. اهمیت این تنش‌ها زمانی پررنگ‌تر می‌شود که به‌جایگاه ژئوپلیتیک ایران در بازار جهانی نفت توجه کنیم. حدود ۲۰درصد مصرف روزانه نفت جهان از تنگه‌هرمز عبور می‌کند؛ گلوگاهی راهبردی که هرگونه بی‌ثباتی در آن،

تداوم تولید پایدار گاز پارس جنوبی

حذف تبصره ۱۸ بودجه کل کشور که یکی از کار کردهای آن، ارائه تسهیلات به حوزه حمل‌ونقل بود، نیازمند تعریف جایگزینی برای پشتیبانی از این صنعت است. در حال حاضر عدم تمایل سرمایه‌گذاران به حضور در بخش حمل‌ونقل به دلایلی همچون نبود مشوق‌های مناسب با توجه به زمان طولانی بازگشت سرمایه، آورده‌ای جز عجب‌ماندگی توسعه مدهای مختلف حمل‌ونقل را به دنبال نداشت است.

محمدجواد شاهیجوبی، کارشناس حوزه حمل‌ونقل معتقد است، دولت باید دست خود را از نظام قیمتی‌گذاری و به هم ریختن اقتصاد حمل‌ونقل بیرون بکشد و نقش خود را از «قیمت‌گذار» به «تنظیم‌گر» تغییر دهد؛ اقدامی که به زعم او به تنهایی هم می‌تواند به به افزایش جذابیت سرمایه‌گذاری در صنعت حمل‌ونقل منجر شود. افزون بر این، پیش‌بینی جایگزین برای مشوق‌ها و تسهیل گره‌های قانونی در این صنعت نظیر تبصره ۱۸ باید در دستور کار سیاستگذار ارشد بخش حمل‌ونقل قرار گیرد.

سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در حوزه حمل‌ونقل راهی برای خروج بن‌بست توسعه شبکه حمل‌ونقلی کشور است. سرمایه‌گذاران با حضور در این بخش می‌توانند به توسعه پایدار زیرساخت‌های حمل‌ونقل کمک کنند، فرصت اشتغال‌زایی را تقویت کنند و توسعه عمومی کشور را سرعت بخشند. در کشور ما با وجود توسعه نسبتا قابل قبول زیرساخت‌های جاده‌ای و ریلی، اما در بخش ناوگان این صنعت با کمبودهای جدی روبرو است؛ به طوری که در حال حاضر بیش از ۷۰درصد اتوبوس‌های کشور فرسوده است و ۸۰۰واگن فرسوده نیز در سال‌های اخیر از مدار خدمت‌رسانی خارج شده است. در کنار این وضعیت، تسهیلات و خدمات متفاوتی برای کمک به حضور سرمایه‌گذاران در بخش حمل‌ونقل در نظر گرفته می‌شود، در کشور ما نیز تسهیلات تبصره ۱۸ قانون بودجه کشور یکی از مصادیق اعطای کمک‌های کم‌بهره بانکی برای احیا و بازسازی ناوگان حمل‌ونقل عمومی است.

تعلیق تبصره ۱۸

با وجود آنکه بخش اصلی سرمایه‌گذاری حمل‌ونقل در کشور به‌ویژه در حوزه زیرساخت، از بودجه‌های دولت تأمین می‌شود و حمایت از سرمایه‌گذاران بخش خصوصی این صنعت چندان موفقیت‌آمیز نبوده‌است، تبصره ۱۸ قانون بودجه کل کشور، به عنوان یکی از راه‌های حمایت از سرمایه‌گذاری بخش خصوصی، از سال ۱۳۹۶ به قوانین بودجه راه پیدا کرد.

این تبصره بندهای اعتباری هرچند اندک اما سازنده‌ای را برای بازسازی ناوگان حمل‌ونقل فراهم کرد. این بند به‌منظور رونق تولید و تجمع منابع حمایتی در این بخش به عنوان یک تبصره به بودجه سالانه کشور اضافه شد تا تسهیلات را با نرخ ترجیحی برای حمایت از رونق تولید اختصاص دهد. این تبصره بر حمایت از اشتغال و تولید تمرکز داشت اما در مدت کوتاه اجرا، چرخش‌های سیاسی متعددی در بخش‌های مختلف از رویکرد گرفته تا متولی اجرا، میزان ساختار اجرا، ترکیب و منابع داشته است. این تبصره در نهایت با گذشت هفت سال از اجرا، از سال ۱۴۰۳ از بودجه سالانه کشور حذف شد. مرکز پژوهش‌های مجلس در گزارشی که به آسیب‌شناسی بند «الف» این تبصره در حمایت از تولید و اشتغال پرداخته، به این موضوع اشاره کرده است که با وجود تغییراتی که هر ساله بر این بند از بودجه تحمیل شد، اما به دلیل چالش‌های متعدد در رویکردهای حاکم بر این تبصره، همچنین ضعف بنده اجرایی و سیاستگذاری در کشور، اثربخشی و عملکرد موثقی از آن دیده نمی‌شود. چرخش‌های سیاسی در این تبصره که نشأت گرفته از نبود یک الگوی فکری منسجم و واحد و بیشتر براساس آزمون و خطا بوده، منجر به دست‌اندازهای این تبصره برای رونق تولید و اشتغال‌زایی شد. با وجود ایرادهای وارده به این تبصره، اما مزایای آن نیز قابل چشم‌پوشی نبود. مهم‌ترین کارکرد این تبصره حمایت از تولید و اشتغال بود؛ همچنین می‌توانست دسترسی به خدمات بانکی را تسهیل کند، منجر به تقویت پروژه‌های زیرساختی و عمرانی شود و

بلافاصله به ریسک عرضه در بازار جهانی تبدیل می‌شود. حتی بدون شلیک یک گلوله یا آسیب فیزیکی به تاسیسات نفتی، صرف افزایش احتمال تنش نظامی در این منطقه می‌تواند رفتار معامله‌گران را تغییر دهد، به‌همین‌دلیل است که بازار نفت به مذاکرات ایران و آمریکا، نه فقط به‌عنوان یک پرونده دیپلماتیک، بلکه به‌عنوان یک متغیر کلیدی امنیت انرژی نگاه می‌کند. در کنار این عامل، بازار با مجموعه‌ای از متغیرهای دیگر نیز دست‌وپنجه نرم می‌کند.

محدودکردن درآمدهای روسیه

یکی از مهم‌ترین تلاش غرب برای محدودکردن درآمدهای نفتی روسیه است. پیشنهاد تازه کمیسیون اروپا برای اعمال ممنوعیت گسترده بر هرگونه خدمات پشتیبان صادرات نفت دریابرد روسیه، می‌تواند جریان عرضه جهانی را دست‌خوش تغییر کند. هم‌زمان، اعلام دونالد ترامسپ مبنی‌بر موافقت هند با توقف خرید نفت روسیه در قالب یک توافق تجاری، توجه معامله‌گران را به مسیر جدید جریان نفت معطوف کرده‌است؛ هرچند دهلی‌نو تاکنون به‌طور رسمی این تعهد را تایید نکرده و تاکید دارد امنیت انرژی همچنان اولویت اصلی این کشور است، با این‌حال منابع تجاری و پالیسی گزارش داده‌اند که پالیشگران هندی که تا همین اواخر بزرگ‌ترین خریداران نفت دریابرد روسیه بودند، از خرید محموله‌های تحویل اوریل عقب‌نشینی کرده‌اند و احتمال دارد این روند برای مدتی ادامه یابد. اگر این تغییر رفتار تثبیت شود، می‌تواند پیامدهای گسترده‌ای برای توازن عرضه در بازار جهانی داشته‌باشد و در عین حال، فضای مانور بیشتری برای واشنگتن در اعمال فشار بر مسکو ایجاد کند. بازار نفت اکنون با دقت رصد می‌کند که آیا این «چرخش» هند موثقی است یا به یک تغییر راهبردی تبدیل خواهدشد. در چنین فضایی، نگاه‌ها به گزارش‌های پیش‌روی اوپک‌پلاس و آژانس بین‌المللی انرژی دوخته شده‌است. این گزارش‌ها می‌توانند تصویر روشن‌تری از وضعیت عرضه، سطح ذخایر و چشم‌انداز تقاضا ارائه دهند و مشخص کنند که آیا افت اخیر قیمت‌ها صرفا یک واکنش احساسی به تحولات سیاسی بوده یا نشانه‌ای از ضعف عمیق‌تر بنیادهای بازار است.

اما پرسش مهمی که فعالان بازار مطرح می‌کنند این است: چرا این‌بار بازار نفت به تحولات سیاسی واکنش نشان‌داد، درحالی‌که طی ۶ ماه گذشته و حتی در جنگ ۲ روزه ایران و اسرائیل نوعی «بی‌حسی» نسبت به اخبار ژئوپلیتیک شکل گرفته بود؟ پاسخ این پرسش را باید در ترکیب چند عامل جست‌وجو کرد. نخست، طی ماه‌های اخیر بازار با کاهش این جمع‌بندی رسیده بود که بسیاری از تنش‌های سیاسی، به‌ویژه در خاورمیانه، به سطحی از «مدیریت‌شدگی» رسیده‌اند و احتمال تبدیل آنها به شوک فیزیکی عرضه پایین است. تا زمانی‌که هیچ تانسیسات نفتی هدف قرار نمی‌گرفت و جریان صادرات مختل نمی‌شد، معامله‌گران ترجیح می‌دادند به داده‌های بنیادین مانند مازاد عرضه، رشد کند تقاضا و سطح بالای ذخایر توجه کنند.

این رویکرد باعث شد وزن سیاست در قیمت‌گذاری نفت به‌طور موقت کاهش یابد، اما آنچه در هفته‌های اخیر تغییر کرد، هم‌زمانی چند ریسک بالقه بود. مذاکرات ایران و آمریکا دقیقا در نقطه‌ای قرار گرفته که شکست آن می‌تواند پیامدهای امنیتی فوری داشته‌باشد. برخلاف دوره‌های قبلی که تنش‌ها عمدتا در سطح تهدیدهای لفظی باقی‌می‌ماند، این‌بار تهران و واشنگتن به‌طور هم‌زمان از تداوم همکاری دیپلماسی و هندار درباره پیامدهای سنگین شکست مذاکرات سخن می‌گویند؛ وضعیتی که بازار نفت را با طیف وسیع‌تری از سناریوهای ممکن، از توافق تا تشدید تنش، مواجه کرده‌است.

دوگانه مشخص

بازار اکنون نه با یک بحران مبهم، بلکه با یک دوگانه مشخص مواجه است: یا مسیر کاهش تنش و تخلیه ریسک، یا بازگشت سریع پرمیوم ژئوپلیتیک. دوم، حساسیت بازار به تحولات سیاسی در شرایطی افزایش‌یافته که حاشیه اطمینان، صرفا کاهش پیدا کرده‌است. هرچند عرضه مازاد عرضه سخن گفته می‌شود، اما این مازاد به‌شدت به رفتار اوپک‌پلاس، تداوم صادرات روسیه و ثبات مسیرهای کلیدی مانند هرمز وابسته است. در چنین شرایطی، حتی احتمال اختلال، بدون وقوع فیزیکی آن، می‌تواند برای بازار معنادار باشد. سوم اینکه، سرمایه‌گذاران مالی مثل صندوق‌های پوشش‌ریسک و بانک‌ها و معاملات الگوریتمی یعنی خریدوفروش‌هایی که با نرم‌افزار انجام می‌شوند نقش پررنگ‌تری نسبت به گذشته پیدا کرده‌اند.

ایسن الگوریتم‌ها بر اساس کلمات خبری، داده‌ها، سرعت تغییر قیمت و انتظارات بازار تصمیم می‌گیرند، نه بر اساس کمبود واقعی نفت یا اختلال فیزیکی عرضه، به‌همین‌دلیل تغییر روایت‌ها از «بن‌بست مذاکرات» به «نشانه‌های پیشرفت»، می‌تواند به‌سرعت و حتی به‌صورت اغراق‌آمیز بر قیمت‌ها اثر بگذارد؛ رفتاری که در افت اخیر نفت به‌روشنی دیده شد.در مجموع، بازار نفت امروز در وضعیتی ایستاده که نه می‌تواند سیاست را نادیده بگیرد و نه قادر است تنها بر آن تکیه کند.

مذاکرات تهران و واشنگتن، تحولات مربوط به روسیه و هند و تصمیمات اوپک‌پلاس، همگی قطعات پازلی هستند که مسیر کوتاه‌مدت قیمت‌ها را شکل می‌دهند. برای ایران، این وضعیت هم‌زمان حامل امید و چالش است. امید به کاهش فشارها در صورت پیشرفت دیپلماتیک، چالش باقی‌ماندن زیر سایه ریسک ژئوپلیتیک تا زمانی‌که توافقی پایدار حاصل نشود. برای بازار جهانی نفت نیز پیام روشنی این است؛ سیاست شاید برای مدتی به حاشیه برانده شود، هر زمان که به آستانه «تصمیم‌های سرنوشت‌ساز» نزدیک می‌شود، دوباره با تمام وزن خود به صحنه بازمی‌گردد.

مدیرعامل مجتمع گاز پارس جنوبی اعلام کرد: این مجتمع با تکیه بر توان داخلی و برنامه‌ریزی دقیق، تولید پایدار گاز را ادامه می‌دهد.

غلامعباس حسینی در نشست بررسی روند تعمیرات اساسی، گفت: پارس جنوبی با دریافت بیش از ۱۱ میلیارد مترمکعب سوکرک از سکوهای دریایی و تزریق ۹۶میلیارد مترمکعب گاز شیرین به شبکه سراسری، با تکیه بر توان داخلی و برنامه‌ریزی دقیق توانسته است، تولید پایدار گاز را بدون وقفه ادامه دهد و جایگاه مجتمع را به‌عنوان اصلی‌ترین تأمین‌کننده گاز کشور بیش از پیش تقویت کند. وی با اشاره به آغاز نخستین مرحله تعمیرات اساسی در پالایشگاه‌های دوم و دوازدهم افزود، این تعمیرات طبق برنامه و بدون تاخیر در حال اجراست و ۲۷ مهر به پایان می‌رسد. اجرای این عملیات نقش تعیین‌کننده‌ای در آماده‌سازی پالایشگاه‌ها برای فصل سرما دارد.

مدیرعامل مجتمع گاز پارس جنوبی ادامه داد: مجتمع گاز پارس جنوبی بیشترین سهم را در تأمین انرژی بخش‌های خانگی، صنعتی و نیروگاهی کشور بر عهده دارد. اهمیت این مجموعه در شرایطی بیشتر نمایان می‌شود که هرگونه اختلال در تولید آن می‌تواند به‌طور مستقیم بر زندگی روزمره مردم و روند فعالیت صنایع اثرگذار باشد.

فرمول زودبازده حمایت از حمل‌ونقل

مشارکت بخش خصوصی را افزایش دهد.

سهم مدهای حمل‌ونقل

به گزارش «دنیای اقتصاد»، حوزه حمل‌ونقل از جمله صنایعی بود که می‌توانست از مزایای تبصره ۱۸ استفاده کند. بررسی «دنیای اقتصاد» از تبصره‌های ۱۸ قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۲ نشان می‌دهد، حمل‌ونقل یکبار و در سال ۱۳۹۷ در بندهای این تبصره به صورت مستقیم مورد اشاره قرار گرفته است. این طرح‌های حمل‌ونقل عمومی و ریلی از جمله «سرمایه‌گذاری در چارچوب تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۴۰۲، تسهیلات کم‌بهره به شرکت‌های سازنده و خریداران ناوگان و ماشین‌آلات و تجهیزات زیربنایی پرداخت می‌کند.

اما مهم‌ترین مصادیق تبصره ۱۸ در بخش حمل‌ونقل در دو مد ریلی و جاده‌ای بوده است، به عنوان مثال در سال ۱۳۹۹، تأمین ۲۴ دستگاه ناوگان ریلی از محل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۹۷ انجام شد. در سال ۱۴۰۱ نیز تسهیلاتی برای سرمایه‌گذاران صنعت ریلی از محل این تبصره در نظر گرفته شد که به گفته سیدحسن موسوی قائم‌مقام مدیرعامل شرکت راه‌آهن، این اعتبار برای سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ نیز پیش‌بینی شده و مراحل اجرایی آن در حال انجام است. شرکت راه‌آهن در سال ۱۴۰۳ نیز اعلام کرد با هدف افزایش جذابیت سرمایه‌ی‌گذاری در چارچوب تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۴۰۲، تسهیلات کم‌بهره به شرکت‌های سازنده و خریداران ناوگان و ماشین‌آلات و تجهیزات زیربنایی پرداخت می‌کند.

در بخش جاده‌ای نیز این تسهیلات به گروه‌های متقاضی در برخی استان‌ها تعلق پیدا کرد. استان‌های خراسان جنوبی، همدان، چهارمحال و بختیاری، خوزستان، هرمزگان و گلستان، از جمله استان‌هایی بودند که فراخوان ثبت‌نام برای استفاده از وام‌های تبصره ۱۸ عمدتا با هدف نوسازی و تعمیرات ناوگان حمل‌ونقل عمومی بین شهری در آنها ارائه شد. این فراخوان‌ها در سه سال اخیر از محل تسهیلات تبصره ۱۸ در قانون بودجه سال ۱۴۰۲ بوده‌اند.

تجربه جهانی از حمایت دولتی

تجربه پرداخت تسهیلات از محل بودجه به سرمایه‌گذاران عمومی و خصوصی در جهان، خروجی خراسان بسیار خوبی داشته است. در اروپا، Connecting Europe Facility) CEF (برنامه‌ای است که اتحادیه اروپا در نظر گرفته و کمک‌های مالی را برای توسعه حمل‌ونقل عمومی در قالب وام‌های کم‌بهره ارائه می‌دهد. در سال ۲۰۲۵، از میان ۲۵۸ پروپوزال ارائه شده برای دریافت تسهیلات، ۹۴ پروژه واجد شرایط اخذ وام‌های کم‌بهره از اتحادیه اروپا شناخته شدند که در مجموع ۲میلیارد و ۸۰۰میلیون یورو تسهیلات دریافت خواهند کرد. گفتنی است بیش از ۷۵ درصد از این تسهیلات به بخش ریلی اختصاص پیدا کرده است.در آمریکا، برنامه Transportation Infrastructure Finance and Innovation Act (TIIFA)، وام‌های بلندمدت و کم‌بهره و انواع کمک‌های اعتباری به سرمایه‌گذاران بخش خصوصی و دولتی ارائه می‌دهد و آنها را قادر می‌سازد تا با هزینه مالی کمتر، تحویل زیرساخت‌ها را تسریع کنند. به گفته وزارت حمل‌ونقل آمریکا، با این برنامه به همه انواع پروژه‌های زیرساخت حمل‌ونقل اجازه داده خواهد شد تا ۴۹ درصد از هزینه‌هایی که واجد شرایط دریافت تسهیلات هستند را طبق قانون TIIFA تأمین مالی کنند. در سال‌های ۲۰۱۹ و ۲۰۲۰ بودجه مالی این برنامه مبلغی معادل ۳۰۰میلیون دلار تصویب شد. به گفته وزارت حمل‌ونقل آمریکا، این تسهیلات فرصت اجرای پروژه‌های بیشتری در فرامه می‌کند و متعاقب آن تحویل پروژه‌ها نیز تسریع خواهد شد؛ در نتیجه در هزینه‌های تأمین مالی صرفه‌جویی قابل توجهی به عمل خواهد آمد و نیاز به کمک‌های مالی فدرال کاهش خواهد یافت.

فقر ناوگان عمومی

انرژی

روزنامه
www.marzeghtesad.ir
سازمان
www.marzeghtesad.ir
شماره
۱۴۰۴
شماره
۸۶۰
سپه‌شنیده
۲۱
بهمن ماه
۱۴۰۴
شماره
۸۶۰
www.marzeghtesad.ir

تجربیات گذشته خصوصی‌سازی در

اقتصاد ایران: درسی از چرخه معیوب

شرکت ملی نفت ایران به عنوان بازوی اجرایی صنعت نفت کشور، نه تنها منبع اصلی درآمدهای ارزی دولت است، بلکه نمادی از حاکمیت ملی بر منابع طبیعی به شمار می‌رود. طرح واگذاری سهام این شرکت که اخیرا در مجمع تشخیص مصلحت نظام مورد بررسی قرار گرفته، با هدف مولدسازی دارایی‌های دولت و تعمیق بازار سرمایه مطرح شده است. این طرح که در دولت‌های گذشته نیز مورد مطالعه بوده، می‌تواند نقطه عطفی در مسیر خصوصی‌سازی اقتصاد ایران باشد. اما تجربیات تلخ گذشته از خصوصی‌سازی‌های ناکارآمد، سوالاتی جدی در مورد مزایا و معایب آن ایجاد کرده است. خصوصی‌سازی در ایران از دهه ۱۳۷۰ شمسی، به عنوان بخشی از سیاست‌های تعدیل اقتصادی و برنامه‌های توسعه، آغاز شد و هدف آن کاهش بار مالی دولت، افزایش کارآیی بنیگاه‌ها و جذب سرمایه‌گذاری بخش خصوصی بود. بااین حال، اجرای این سیاست‌ها اغلب به جای ایجاد رقابت سالم، به چرخه‌ای معیوب از رانت، فساد و انتقال دارایی‌ها به نهادهای شبه‌دولتی منجر شد. کارشناسان اقتصادی، پنج علت اصلی شکست خصوصی‌سازی را عدم شفافیت در قیمت‌گذاری، بی‌برنامگی، دخالت‌های دولتی مداوم، عدم جذب نقدینگی جدید و انتقال سهام به بنیادها و نهادهای خاص می‌دانند.

برای مثال، در دهه ۸۰، واگذاری شرکت‌های بزرگ مانند ایران‌خودرو و سایپا نه تنها کارآیی را افزایش نداد، بلکه به دلیل استفاده‌های اضافی دولتی و عدم تحول مدیریتی، سودآوری را کاهش داد. بسا وجود این، تجربیات موفق محدودی نیز وجود دارد، مانند واگذاری پالایشگاه کرمانشاه یا پتروشیمی بیستون که منجر به افزایش تولید و بهبود مدیریت شد. این تجربیات نشان می‌دهد که موفقیت خصوصی‌سازی وابسته به شفافیت، نظارت مستقل و جذب سرمایه‌گذاران واقعی است، نه صرف واگذاری سهام.

مزایای طرح واگذاری سهام شرکت ملی نفت: چسبنداری برای تعمیق بازار و مولدسازی با توجه به تجربیات گذشته، واگذاری سهام NIOC می‌تواند مزایای قابل‌توجهی به همراه داشته باشد، به شرطی که از اشتباهات تکراری اجتناب شود. نخست، این طرح می‌تواند به مولدسازی دارایی‌های دولت کمک کند و منابع مالی را برای سرمایه‌گذاری و پژوهشی بیستون که منجر به افزایش تولید و بهبود مدیریت شد. این تجربیات نشان می‌دهد که موفقیت خصوصی‌سازی وابسته به شفافیت، نظارت مستقل و جذب سرمایه‌گذاران واقعی است، نه صرف واگذاری سهام.

مزایای طرح واگذاری سهام شرکت ملی نفت: چسبنداری برای تعمیق بازار و مولدسازی با توجه به تجربیات گذشته، واگذاری سهام NIOC می‌تواند مزایای قابل‌توجهی به همراه داشته باشد، به شرطی که از اشتباهات تکراری اجتناب شود. نخست، این طرح می‌تواند به مولدسازی دارایی‌های دولت کمک کند و منابع مالی را برای سرمایه‌گذاران و پژوهشی بیستون که منجر به افزایش تولید و بهبود مدیریت شد. این تجربیات نشان می‌دهد که موفقیت خصوصی‌سازی وابسته به شفافیت، نظارت مستقل و جذب سرمایه‌گذاران واقعی است، نه صرف واگذاری سهام.

تجربیات موفق گذشته، مانند واگذاری سهام پتروشیمی‌ها، نشان داده که این رویکرد می‌تواند ظرفیت تولید را افزایش دهد و تأمین مالی زیرساخت‌های نفتی را تسهیل کند. همچنین، در سطح کلان، این واگذاری می‌تواند به تحقق اقتصاد مقاومتی کمک کند؛ جایی که مردم به جای دولت، سهامدار اصلی منابع ملی شوند و از درآمدهای نفتی بهره‌مند گردند. در مقایسه با تجربیات جهانی، مانند

بزریل که خصوصی‌سازی موفق با تمرکز بر شفافیت انجام شد، ایران می‌تواند از این فرصت برای نوسازی صنعت نفت استفاده کند و کارآیی مدیریتی را ارتقا دهد. مشروط بر اینکه سهام به بخش خصوصی واقعی

واگذار شود نه نهادهای شبه‌دولتی.

با وجود پتانسیل‌های مثبت، تجربیات گذشته هشدار جدی در مورد معایب این طرح صادر می‌کند. بزرگ‌ترین خطر، تهدید حکمرانی ملی بر منابع استراتژیک است. NIOC نه تنها یک شرکت اقتصادی، بلکه نماد استقلال انرژی ایران است و واگذاری سهام آن می‌تواند کنترل دولت بر سیاست‌های خارجی و امنیت انرژی را تضعیف کند. در تجربیات گذشته، مانند واگذاری صنایع پالایش و پتروشیمی، عدم پرداخت بهی‌های صندوق‌های بازنشستگی و افزایش ناکارآمدی منجر به حذف پارانها و اعتراضات اجتماعی شد. علاوه بر این، خطر فساد و رانت‌خواری همچنان بالاست. در خصوصی‌سازی‌های قبلی، بخش عمده دارایی‌ها به جای بخش خصوصی، به نهادهای خاص منتقل شد که این امر رقابت را کاهش داد و سودآوری را مختل کرد.

لذا این هشدار را باید جدی گرفت که بدون نظارت مستقل و قیمت‌گذاری شفاف، این واگذاری می‌تواند به «خصوصی‌سازی از نوع ایرانی» یعنی انتقال به شبه‌دولتی‌ها تبدیل شود و مشکلات معیشتی خانوارها را تشدید کند. همچنین، در شرایط تجربی‌های فعلی، جذب سرمایه‌گذاران خارجی دشوار است و واگذاری داخلی ممکن است به نرابری دامن بزند. طرح واگذاری سهام شرکت ملی نفت ایران، اگر با درس‌آوری از تجربیات گذشته اجرا شود، می‌تواند به عنوان بزرگ‌ترین رخداد اقتصادی پس از ملی‌شدن نفت عمل کند و اقتصاد ایران را از وابستگی به نفت رها سازد.

مزایایی مانند شفاف‌سازی، افزایش تولید و مشارکت مردمی، پتانسیل تحول آفرینی دارند، اما معایبی چون خطر فساد، از دست دادن کنترل استراتژیک و تکرار الگوهای شبه‌دولتی، نیازمند نظارت دقیق و قوانین حمایتی است. پیشنهاد می‌شود که دولت با ایجاد کمیته‌های مستقل نظارت اولویت‌دهی به واگذاری تدریجی و تمرکز بر بخش خصوصی واقعی، از این فرصت برای تحقق عدالت اقتصادی استفاده کند. در نهایت، موفقیت این طرح نه در واگذاری، بلکه در تحول واقعی مدیریتی نهفته‌است.

▼ خردجمعی برای حل بحران‌ها

پانزدهمین رویداد جامع معدن و صنایع معدنی از صبح روز دوشنبه ۲۷مردادماه به همت گروه رسانه‌ای «دنیایاقتصاد» در مرکز همایش‌های برج میلاد آغاز به کار کرد. این رویداد تا ۳۰ مردادماه ادامه دارد. بررسی چالش‌های اصلی بخش معدن و صنایع معدنی از جمله ناترازی‌های انرژی، توسعه‌نیافتگی زیرساخت‌های حمل‌ونقل، الزامات محیط زیستی در کنار تداوم فعالیت‌های معدنی و همچنین تحقق اهداف توسعه‌ای در زنجیره فولاد کشور، از جمله مهم‌ترین موضوعات مطرح شده در این همایش بودند. در همین حال ارائه راهکارهای عملی برای توسعه پایدار بخش معدن مورد توجه سخنرانان این رویداد مهم معدنی قرار گرفت. سیدمحمد انابک وزیر صنعت، معدن و تجارت نیز در پیامی ویدئویی خطاب به حاضران در این همایش، به نقش رویداد جامع معدنی و صنایع معدنی «دنیای اقتصاد» در مسیر پیشرفت صنایع اشاره داشت و تأکید کرد که گذار از ابربحران‌های کنونی نیازمند خرد جمعی و بهره‌مندی از نظرات متخصصانی همچون حاضرین در این رویداد است.

در ابتدا علیرضا بختیاری، مدیرمسوول ضمن خوشامدگویی به حاضران، در رابطه با چالش‌های بخش معدن ایران گفت: در سال‌های اخیر، با توجه به اعمال تحریم‌های گسترده، تحولات سریع بازارهای جهانی و نیاز به انطباق با استانداردهای بین‌المللی، معدن و صنایع معدنی ایران با چالش‌های متعددی روبه‌رو بوده است. در یکسو، نوسانات قیمت مواد اولیه، ناترازی انرژی و ریسک‌های سیاسی و در سوی دیگر، فشارهای زیست‌محیطی و الزامات قانونی جدید، نیازمند توجه ویژه‌ای هستند.

بختیاری در ادامه گفت: در سال‌های گذشته، این هشدار داده شد که سرمایه‌گذاری در بخش معدن و صنایع معدنی رشد قابل اعتنایی ندارد و رشد بلندمدت این بخش در معرض خطر است. اکنون متأسفانه همه آن نگرانی‌ها به‌قوت خود باقی است و مسائل دیگری نیز به آن اضافه شده است. او تأکید کرد: نخستین و مهم‌ترین عامل غیراقتصادی که راه فعالیت‌های اقتصادی را ناھموار کرده، تهدید خارجی و موانع تحریمی است. مرتفع کردن این موانع، در گرو افزایش تحرک دستگیردهایلماسی و تقویت قوای دفاعی کشور و تقویت سرمایه‌های فرهنگی و اجتماعی و تحکیم وحدت ملی است. بختیاری ادامه داد: ایران در دو دهه اخیر بسیاری از فرصت‌های اصلاح اقتصادی را از دست داده است و در سال جاری که قرار بوده است مطابق مفاد سند چشم‌انداز بیست ساله، به «چاپگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه آسیای جنوب غربی» دست یابد، با این هدف فاصله زیادی دارد.

گفت: با این حال، هنوز روزنه‌های امید گشوده است و با مدیریت علمی و سنجیده اموری می‌توان اوضاع را بهتر کرد. بنیاد معدن و صنایع معدنی از جنبه تولید بر نوسان‌های تکنولوژی و از جنبه تجاری بر صادرات استوار است. فعالان صنایع معدنی برای اجرایی کردن این دو جزء، مکمل، قابلیت‌های تخصصی کافی دارند و به کمک دولت نیاز ندارند، اما این فعالیت‌های تکنیکی و بنگاهی خواه ناخواه با سیاستگذاری‌ها و تصمیم‌های دولت گره خورده است.

بختیاری در پایان تأکید کرد: امیدواریم دولت با درس گرفتن از تجربه‌ها و ناکامی‌ها در زمینه تحقق اهداف سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ و کاستی‌ها در اجرای برنامه‌های توسعه و عدم‌توازن‌های آشکار و پنهان در بودجه‌های سالانه، اکنون متقاعد شده باشد که اهالی کسب‌وکار و بازارها منطق اقتصاد را بهتر می‌شناسند و هر چه فاصله دولت از بنگاهداری و تصدی‌گری بیشتر شود، چشم‌انداز رشد اقتصادی و رفاه همگانی روشن‌تر می‌شود. ضرورت اتکا بر خرد جمعی برای مواجهه

با ابربحران‌ها

سید محمد انابک، وزیر صنعت، معدن و تجارت در پیامی ویدئویی برای حاضران در رویداد جامع معدن و صنایع معدنی ۱۴۰۴، از پیشکوتان، اندیشمندان و متخصصان حاضر در این همایش تقدردانی کرد و گفت: فدردان برگزاری سالانه همایش معدن و صنایع معدنی توسط مجموعه رسانه‌ای «دنیای اقتصاد» هستند. هر ساله بر غنای این همایش افزوده شده است. این رویداد در طول سالیان گذشته تأثیر بسزایی بر پیشرفت صنایع داشته است و در همین راستا از زحمات مدیرمسوول این گروه رسانه‌ای تشکر می‌کنم. او ضمن اشاره به برگزاری همایش جامع معدن و صنایع معدنی در ترازوی جهانی افزود: این رویداد در سال جاری بنا ابتکار و ایجاد رویکردی جدید به تولید و بازار برگزار می‌شود و اثرات مثبت و ماندگاری را برای صنایع به دنبال خواهد داشت. وزیر صمت با اشاره به بحران‌های پیش روی صنعت و معدن گفت: در حال حاضر فعالان بخش معدن و صنایع معدنی با چالش‌های متعددی در روند فعالیت خود مواجه هستند. این مشکلات در سال‌های گذشته شدت گرفته و اکنون به ابربحران بدل شده‌اند. ناترازی انرژی یکی از همین ابربحران‌هایی است.

سیاست یکسان در تالارهای متفاوت

✎ عورشیا حسن پور – تالار دوم مرکز مبادله با هدف کاهش شکاف نرخ ارز رسمی و بازار آزاد تشکیل شد تا انگیزه تولیدکنندگان برای صادرات و بازگرداندن ارز حاصل از آن را افزایش دهد.

تالار دوم مرکز مبادله با هدف کاهش شکاف نرخ ارز رسمی و بازار آزاد تشکیل شد تا انگیزه تولیدکنندگان برای صادرات و بازگرداندن ارز حاصل از آن را افزایش دهد. با این حال، پس از اولین شوک ارزی، آثار شکست احتمالی این طرح نیز مشاهده شد. کارشناسان معتقدند تا زمانی که دولت مکانیسم بازار را نپذیرد و بر قیمت‌گذاری اصرار داشته باشد، نتایج سیاست‌های جدید، مشابه نمونه‌های قبلی خواهد بود و تنها یک نرخ ارز دولتی دیگر به لیست بلند قبلی اضافه خواهد شد.

مرضیه احقاقی: تالار دوم بازار ارز تجاری به منزله ایجاد بازاری «تیمه‌آزاد» برای گروه‌های کالایی غیرانرژی و غیرفلزی است. با توجه به قوانین و مقررات پیمان‌سیاری ارزی، ازآنجاکه فاصله گرفتن قیمت دلار در بازار آزاد و بازار رسمی به چالش جدی و اصلی محکم در مسیر صادرات بدل شده، انتظار می‌رفت فروش ارز صادر در تالار دوم به مشوقی در جهت ارتقای صادرات و فروش محصولات تولید داخل در بازار بین‌المللی بدل شود. درهمین‌حال با توجه به گلابه واردکنندگان از فرآیند تخصیص ارز، این تالار می‌تواند روند واردات و تأمین ارز مورد نیاز آن را تسریع کند. با این‌وجود بررسی‌های «دنیایاقتصاد» حکایت از آن دارد که همچنان دخالت بانک مرکزی در بازار ارز در تالار دوم مشاهده می‌شود. در این شرایط همچنان انگیزه تجار برای عرضه ارز حاصل از صادرات پایین است. این روند به ویژه در موقعیت حساس کنونی حاکم بر اقتصاد ایران و با تشدید تحریم‌ها، نمی‌تواند مانع رشد صادرات از مسیره‌های غیررسمی شود. بنابراین کاهش حداکثری دخالت دولت در این بازار ضروری به نظر می‌رسد.

تالار دوم مرکز مبادله طلا و ارز، سامانه‌ای است که بانک مرکزی با هدف تنظیم و ساماندهی بازار، شفاف‌سازی معاملات، تسهیل ایفای تعهدات صادرکنندگان، و ایجاد توازن در عرضه و تقاضای ارز به جریان انداخته و انتظار می‌رود نقش مکمل در کنار تالار اصلی ایفا کند. انتظار می‌رفت با راه‌اندازی تالار دوم بازار ارز تجاری، فصل جدیدی در سیاستگذاری ارزی کشور آغاز شود. بانک مرکزی در اطلاعیه خود تأکید کرد که تأمین ارز برای واردات بخشی از کالاهای ضروری کشور، از این پس تنها از محل منابع ارزی صادراتی که در تالار دوم عرضه می‌شود، امکان پذیر خواهد بود.

گفتنی است چندنی پیش محمد آرام رئیس مرکز مبادله طلا و ارز در جمع روسای اتاق‌های سراسر کشور تأکید کرد: «بازار دوم ارز براساس توافق صادرکننده و واردکننده و بدون دخالت در نرخ‌گذاری و برای صادرات خرد بخش خصوصی طراحی شده است.» گفتنی است براساس اظهارات فعالان حوزه صادرات نرخ دلار در تالار دوم طی هفته‌های اخیر در محدوده ۸۰ تا ۹۵ هزار تومان نوسان داشته است.

درهمین‌حال باید یادآور شد که در هفته‌های اخیر رئیس کل بانک مرکزی خیر از افزایش عرضه ارز در بازار دوم مرکز مبادله با نرخ توافقی داد. فرزین گفت: «برنامه توسعه صادرات در دولت تهی شده و با وزارت صنعت در حال پیگیری آن هستیم. بر این اساس، عرضه ارز برخی

کالاهای صادراتی در بازار دوم مرکز مبادله با نرخ توافقی افزایش می‌یابد. به دنبال این هسستیم تا از برخی صنایع فلزی و فولادی، حتی برخی صنایع وابسته به پتروشیمی برای بالا بردن مزیت صادراتی در بازار دوم مرکز مبادله عرضه شود. البته درباره عرضه ارز در بازار دوم باید بر این نکته تأکید کرد که اصلاحات در حوزه ارزی نباید شوک‌آور باشد و حتما باید این اصلاحات را تدریجی و مدیریت شده انجام دهیم تا آثار تورمی آن را مدیریت کنیم.»

در روزهای اخیر نیز محمدعلی دهقان دهنوی رئیس سازمان توسعه تجارت بر تداوم ریزی‌های میان سازمان توسعه تجارت ایران با بانک مرکزی تأکید کرد و گفت: در تلاش هستیم بخشی از کالاهای صادراتی که ملزم به عرضه ارز خود در تالار اول مرکز مبادله هستند، به تالار دوم منتقل شوند تا صادرکنندگان بتوانند منافع بیشتری از ارز صادراتی خود کسب کنند. در ادامه سیاستگذار به دنبال تسهیل روند بهره‌مندی تجار از سامانه‌های ارزی است. نیمه نخست شهریور ماه خبری مثبت بر اتصال مستقیم بازرگانان به بازار ارز تجاری منتشر شد. طبق اعلام مرکز مبادله ایران، بازرگانان فعال در بسازار ارز تجاری مرکز مبادله ایران از این پس می‌توانند از طریق پلتفرم اختصاصی این مرکز به سامانه معاملاتی بازار دسترسی یابند؛ این اقدام با هدف تسهیل فرآیندهای تجاری و افزایش شفافیت در معاملات ارزی صورت گرفته است. بازرگانان می‌توانند با استفاده از این سامانه، امکانات متعددی شامل جست‌وجو و فیلتر

موزهای خرید و فروش، محاسبه کارمزدها، مشاهده جزئیات مجوزها و سفارشات و رصد وضعیت عملیات سفارش‌گذاری را به صورت یکپارچه مدیریت کنند. با این‌وجود فعالان عرصه تجارت بر کاهش فاصله میان نرخ دلار در بازارهای رسمی و غیررسمی تأکید دارند و آن را تنها راهکار کاهش رانت عنوان می‌کنند. گفتنی است با آغاز به‌کار سامانه ارز تجاری مقرر شد صادرکنندگان محصولات کشاورزی، شرکت‌های دانش‌بنیان و برخی گروه‌های کالایی به‌جز نفت، گاز، پتروشیمی، مس و فولاد، امکان عرضه ارز صادراتی خود را با نرخ‌های بالاتر و شناورتر در تالار دوم خواهند داشت. اما در حال حاضر پس از تشدید تحریم‌های حاکم بر اقتصاد ایران در سلبه فعال شدن مکانیسم ماشه، معاون ارزی بانک مرکزی، از مذاکرات این بانک با صنایع فولادی و پتروشیمی خبر داد. البته در ادامه اخبار ضدوقیفی در این خصوص منتشر شد و هنوز شاهد عملیاتی شدن این وعده نبوده‌ایم. چنانچه عرضه ارز توسط صنایع بزرگ در تالار دوم عملیاتی نشود، این سیاست مشوق صادرات و ارزآوری خواهد بود؛ هرچند احتمالاً افزایش عرضه، به تنظیم‌گری هرچه بیشتر بهای دلار در تالار دوم منجر خواهد شد.

فاصله جدی تالار دوم از هدف

مرتضی کوهنورد عضو هیات نمایندگان اتاق ایران در گفت‌وگو با «دنیای اقتصاد» و در ارزیابی عملکرد تالار دوم مرکز مبادله اظهار کرد: بهای دلار در تالار دوم کمتر از نرخ آن در بازار آزاد و بیشتر از بهای توسعه صادرات غیرنفتی با همراهی بخش خصوصی یکی از مهم‌ترین اهدافی است که توسط دولت چهاردهم دنبال می‌شود. درهمین‌حال مذاکراتی برای عقد موافقت‌نامه تجارت ترجیحی و آزاد در حال انجام است. در این میان سازمان توسعه تجارت نیز به‌عنوان یکی از متولیان بخش تجارت کشور به دنبال ارتقا روابط با نهادهای موثر در حوزه تجارت است. تشکیل تیم وزارت خارجه برای تنظیم قوانین تجارت محمدعلی دهقان دهنوی معاون وزیر صمت در نشست که با عنوان «صادرات و بازارهای بین‌المللی» برگزار شد، گفت: کشورهای موفق، دیپلماسی تجاری را ابزاری کلیدی در توسعه اقتصادی خود می‌دانند و رؤسای کشورها شخصاً در مذاکرات تجاری بزرگ حضور دارند. ایران نیز در حال مذاکره با ۶ کشور برای امضای موافقت‌نامه‌های تجارت ترجیحی و آزاد است و بخش قابل‌توجهی از روابط سیاسی کشور حول محور تجارت شکل گرفته است. به گزارش مهر رئیس سازمان توسعه تجارت با بیان اینکه برای هر اعزام هیات تجاری باید برنامه‌ریزی دقیق داشته باشیم، گفت: کار گروه‌های برای ۲۰ شریک تجاری اول تشکیل خواهد شد تا نقشه راه مشخص شود.

در ادامه مجید صمدزاده، مدیر کل دیپلماسی اقتصاد مقاومتی وزارت امور خارجه، گفت: وزارت امور خارجه همواره در کنار بخش خصوصی قرار دارد و این سیاست دستور مستقیم رئیس‌جمهور است. او با اشاره به مشکلات صادرات و موانع موجود گفت: هدف اصلی ما رفع مشکلات بخش خصوصی است، اما متأسفانه کشور گرفتار ابتوهی از قوانین شده و یکی از ملامت‌های ما نظم دادن به این قوانین است. قوانین گاه محدودیت‌هایی ایجاد می‌کنند که حتی با دستور ریاست جمهوری هم هماهنگ نیستند و برطرف کردن آنها زمان‌بر است. وی افزود: در جلسات حاکمیتی، همیشه نماینده بخش خصوصی بوده‌ایم و برای رفع موانع آن تلاش می‌کنیم. اگر گاهی نتیجه مطلوب حاصل نمی‌شود، به دلیل پیچیدگی قوانین و محدودیت اختیارات ماست، اما پیگیری ادامه دارد.

تعیین شده در تالار اول مرکز مبادله ارز و طلا است. تالار دوم بازار ارز تجاری با اهداف کلانی چون شفاف‌سازی معاملات ارزی، کاهش نوسانات بازار، واقعی شدن معاملات بازار ارز و جلوگیری از خروج سرمایه از کشور انجام شده است. درهمین حال انتظار می‌رفت کشف نرخ در این بازار بر اساس توافق واردکننده و صادرکننده تعیین شود. وی افزود: هر روزهایی که قیمت دلار در بازار آزاد به حدود ۱۱۰هزار تومان رسیده بود، بهای دلار در تالار اول مرکز مبادله نیز حدود ۷۱ هزار تومان بود؛ قیمت این اسکناس در تالار دوم حدود ۸۳ تا ۸۴ هزار تومان بود. یعنی همچنان فاصله قیمتی قابل‌توجهی میان نرخ ارز در بازار آزاد و تالار دوم به چشم می‌خورد.

کوهنورد گفت: صادرکننده هزینه تولید محصولات خود و همچنین سایر هزینه‌های جاری را براساس روند رو به رشد نرخ تورم می‌پردازد. تورم نیز در سال‌های اخیر به تابعی از نرخ ارز تبدیل شده است. در چنین شرایطی الزام به بازگشت و فروش ارز با قیمت تعیین شده از سوی دولت که به‌مراتب پایین‌تر از قیمت واقعی آن است، نتیجه بخش نیست. صادرات با الزامات پیمان سپاری ارزی صرفه اقتصادی ندارد. در چنین فضای بسیاری از صادرکنندگان توان تداوم فعالیت در بازار صادراتی را نخواهند داشت. به بیان دیگر تنها گروه‌هایی که از رانت و حمایت دولت یا مزیت رقابتی و پلانه بهره‌مند هستند، امکان حضور موقتیت‌آمیز در بازار جهانی را خواهند یافت. این فعال حوزه واردات افزود: در حال حاضر هنوز بوروکراسی حاکم بر خریدوفروش ارز در تالار دوم مرکز مبادله قابل‌توجه است. بانک‌های عامل نیز هنوز با این بوروکراسی همگام و همسو نشده‌اند. وی در ادامه گفت: انتظار می‌رفت خریدوفروش ارز در تالار دوم در تقابل مستقیم میان واردکننده و صادرکننده باشد. سامانه طراحی شده توسط مرکز مبادله نیز محلی ثبت اطلاعات طرفین و معاملات باشد. اما در حال حاضر شاهد دخل و تصرف غیرمستقیم از سوی نهادهای تصمیم‌ساز در حوزه ارز هستیم. درواقع صادرکننده از طریق بانک عامل اقدام به عرضه ارز می‌کند. واردکننده نیز درخواست خرید خود را در سامانه ثبت می‌کند. در این میان مرکز مبادله براساس حدود معاملات ارزی که عمدتاً توسط شرکت‌های دولتی و خصوصی است، نرخ‌ی را برای قیمت ارز در تالار دوم تعیین می‌کند. درواقع به گفته بانک عامل، مرکز مبادله حدود قیمت را اعلام می‌کند. به این ترتیب باید اقرار کرد که هنوز امکان معامله و مذاکره و توافق مستقیم میان واردکننده و صادرکننده، میسر نیست. این فعال حوزه تجاری افزود: البته رشد قیمت ارز و بهره‌مندی از فضای تالار دوم مرکز مبادله به تسریع در فرآیند تخصیص ارز منتهی شده است. هرچند چالش‌های جدیدی در این مسیر به چشم می‌خورد که فرآیندهای تجاری را دشوار می‌کند.

وی به فرآیند بهینه‌سازی مصرف ارز اشاره کرد که طی ماه‌های اخیر توسط وزارت صمت مطرح شده و اجرایی می‌شود و گفت: واردکننده برای تأمین ارز موردنیاز واردات اقدام به ثبت‌سفارش می‌کند. اما قبل از مرحله تخصیص ارز، وزارت صمت میزان واردات یا تخصیص ارز محصول ثبت شده را بررسی می‌کند. درنتیجه ممکن است به فردی که چندین سال در حوزه واردات یک محصول فعالیت داشته، امکان ورود آن به کشور را ندهند. چراکه پیش از شما فرد یا مجموعه دیگری اقدام به واردات از آن کشور کرده است. وزارت صمت معتقد است این اقدام با هدف ایجاد تعادل در بازار اجرایی می‌شود اما در عمل چالش‌های بسیاری را به دنبال خواهد داشت. وی در پایان گفت: در موقعیت کنونی بازنگری در سیاست‌های تخصیص ارز ضروری برای تداوم تولید و تأمین کالاهای مورد نیاز مردم است.

دخالت سازمان های دولتی در بازار ارز تجاری

صدرالدین نیوانری نایب رئیس کمیسیون صادرات اتاق بازرگانی ایران در گفت‌وگو با «دنیای اقتصاد» در ارزیابی عملکرد تالار دوم ارز تجاری گفت: اقدامات انجام گرفته توسط مرکز مبادله ایران با هدف تسهیل فعالیت تجار در بازار ارز اجرایی شده است. انتظار می‌رفت راه‌اندازی تالار دوم به مبادله مستقیم ارز میان واردکنندگان و صادرکنندگان منجر شود. با این‌وجود هدف یاد شده در عمل اجرایی نشده است. چراکه همچنان شاهد دخالت دولت برای اثر گذاری در قیمت ارز هستیم. این فعال تجاری گفت: خریدوفروش ارز در فضای تعاملی و عرضه و تقاضا به‌منزله عدم دخالت دولت و نهادهای دولتی در این فرآیند است. خروج دولت از فرآیند قیمت گذاری به منزله تسویق صادرات است. در شرایطی که نهادهای تصمیم‌گیر صادرکننده از ملزم به بازگشت ارز حاصل از صادرات با قیمت گیرواقعی و بسیار پایین می‌کنند، از انگیزه و سودآوری فروش محصولات ایرانی در بازار بین‌المللی کاسته خواهد شد.

وی افزود: بخش بزرگی از صادرات کشور توسط شرکت‌ها و نهادهای دولتی یا وابسته به دولت انجام می‌شود. بنابراین بخش جدی از این ارزآوری نیز توسط شرکت‌های وابسته به دولت است. در چنین شرایطی دولت با عرضه ارز توسط این مجموعه‌ها، عملاً قیمت دلار را در بازار دوم نیز تحت کنترل در می‌آورد. فاصله قیمتی میان ارز در بازار آزاد و تالار دوم مرکز مبادله نیز همچنان قابل‌توجه است. به این ترتیب از عملکرد و کارایی این بازار کاسته خواهد شد. تلاش دولت برای کنترل قیمت دلار در نهایت به نفع تولید و تجارت نیست، چراکه از انگیزه صادرات کاسته خواهد شد.این فعال عرصه تجارت گفت: سیاست‌های ارزی توسط بانک مرکزی اتخاذ و اجرایی می‌شود. بانک مرکزی نیز کنترل قیمت ارز را در اولویت خود قرار داده است. تجار نیز توقع حمایت از صادرات را توسط بانک مرکزی ندارند. با این‌ وجود از وزارت صنعت، معدن و تجارت و همچنین سازمان توسعه تجارت ایران انتظار می‌رود مسیر تجاری کشور را هموار کند. به‌ویژه آنکه سیاست‌های ارزی بانک مرکزی همواره لطعات جدی را به تولید و تجارت کشور تحمیل کرده است.

نایب رئیس کمیسیون صادرات گفت: در حال حاضر با فعال شدن مکانیسم ماشه، تحریم‌های جدی‌تری علیه اقتصاد کشور اعمال خواهد شد. در چنین فضای طبعاً از سیاستگذاران انتظار می‌رود در مسیر تسهیل فرآیندهای تجاری و حضور موفق و رقابت پذیر تولیدات ایرانی در بازار رقابت جهانی تلاش کنند. با توجه به نوسان قیمت‌های بیرونی و تحریمات صادرات و بازگشت ارز به کشور، انتظار جدی می‌رود ارز از لیست کالای قاچاق خارج شود.

نیوانری گفت: صادرکنندگان به دلایل متعددی ازجمله تحریم و محدودیت در تعاملات مالی و بانکی با دنیا، در مواردی نمی‌توانند ارز حاصل از صادرات خود را به کشور بازگردانند. در چنین شرایطی فرار دادن صادراتی در لیست قاچاقچیان و برخورد قانونی با آنها به منزله تحمیل خسارت به اقتصاد کشور است. درهمین‌حال از سیاستگذار انتظار می‌رود آزدسازی قیمت ارز را به‌طور جدی دنبال کند. تحمیل فشار از سوی بانک مرکزی و سایر نهادها برای تثبیت گیرواقعی نرخ دلار، مانع صادرات و ارزآوری است. با این‌وجود ما در طول سالیان گذشته شاهد دخالت مستقیم دولت و بانک مرکزی در قیمت ارز بوده‌ایم. گاهی قیمت دلار پایین نگه داشته می‌شود و در برخی موارد نیز با هدف جبران کسری بودجه قیمت ارز افزایش می‌یابد. این اقدامات با سیاست‌های تجاری همخوانی ندارد و چالش‌زا هستند. توجه به این نکته ضروری به‌نظر می‌رسد که دخالت مستمر دولت در بازار ارز چالش‌ساز و رانت‌زا است. بنابراین بازنگری در این شرایط ضروری به‌نظر می‌رسد.

توسعه صادرات غیرنفتی با همراهی بخش خصوصی یکی از مهم‌ترین اهدافی است که توسط دولت چهاردهم دنبال می‌شود. درهمین‌حال مذاکراتی برای عقد موافقت‌نامه تجارت ترجیحی و آزاد در حال انجام است. در این میان سازمان توسعه تجارت نیز به‌عنوان یکی از متولیان بخش تجارت کشور به دنبال ارتقا روابط با نهادهای موثر در حوزه تجارت است. تشکیل تیم وزارت خارجه برای تنظیم قوانین تجارت

محمدعلی دهقان دهنوی معاون وزیر صمت در نشست که با عنوان «صادرات و بازارهای بین‌المللی» برگزار شد، گفت: کشورهای موفق، دیپلماسی تجاری را ابزاری کلیدی در توسعه اقتصادی خود می‌دانند و رؤسای کشورها شخصاً در مذاکرات تجاری بزرگ حضور دارند. ایران نیز در حال مذاکره با ۶ کشور برای امضای موافقت‌نامه‌های تجارت ترجیحی و آزاد است و بخش قابل‌توجهی از روابط سیاسی کشور حول محور تجارت شکل گرفته است. به گزارش مهر رئیس سازمان توسعه تجارت با بیان اینکه برای هر اعزام هیات تجاری باید برنامه‌ریزی دقیق داشته باشیم، گفت: کار گروه‌های برای ۲۰ شریک تجاری اول تشکیل خواهد شد تا نقشه راه مشخص شود.

در ادامه مجید صمدزاده، مدیر کل دیپلماسی اقتصاد مقاومتی وزارت امور خارجه، گفت: وزارت امور خارجه همواره در کنار بخش خصوصی قرار دارد و این سیاست دستور مستقیم رئیس‌جمهور است. او با اشاره به مشکلات صادرات و موانع موجود گفت: هدف اصلی ما رفع مشکلات بخش خصوصی است، اما متأسفانه کشور گرفتار ابتوهی از قوانین شده و یکی از ملامت‌های ما نظم دادن به این قوانین است. قوانین گاه محدودیت‌هایی ایجاد می‌کنند که حتی با دستور ریاست جمهوری هم هماهنگ نیستند و برطرف کردن آنها زمان‌بر است. وی افزود: در جلسات حاکمیتی، همیشه نماینده بخش خصوصی بوده‌ایم و برای رفع موانع آن تلاش می‌کنیم. اگر گاهی نتیجه مطلوب حاصل نمی‌شود، به دلیل پیچیدگی قوانین و محدودیت اختیارات ماست، اما پیگیری ادامه دارد.

حلقه مفقوده تحقیقات بازار در زنجیره صادرات

کشورهای هدف است. ما با حلقه مفقوده مطالعه بازار هدف در زنجیره صادرات مواجهیم و از آن آسیب می‌بینیم. او با اشاره به صادرات چین گفت: ۶۰ درصد صادرات و تولید ناخالص داخلی چین و ۸۰ درصد اشتغال شهری در این کشور را شرکت‌های کوچک و متوسط تأمین می‌کنند. اما این شرکت‌ها تنها ۷۸ درصد کالاهای خودشان صادر می‌کنند و مابقی این حجم صادرات به وسیله شرکت‌های واسطه صادراتی صادر می‌شود. این شرکت‌ها در کشورهای هدف حضور و بر بازار آنها تسلط دارند.روشن با بیان اینکه چین حدود ۵۰ شرکت واسطه صادراتی در ایران در حوزه‌های مختلف دارد ادامه داد: واسطه‌های صادراتی می‌توانند بازارها را برای ما فتح کنند. با این حال متأسفانه از حدود ۷۸همیلیارد دلار صادرات کشور در سال گذشته سهم بسیار ناچیزی مربوط به شرکت‌های واسطه صادراتی بوده است. روح حاکمیت شرکتی در شرکت‌های ما جاری نیست و شرکت‌ها در واقعیت اساسی حقوقی افراد حقیقی هستند. وی با بیان اینکه سازمان توسعه تجارت تلاش می‌کند تا شرایط را برای فعالیت شرکت‌های واسطه صادراتی مساعد کند، افزود: برای شرکت‌های واسطه صادراتی امتیازاتی در نظر گرفتیم که به زودی نهایی خواهند شد. از جمله اینکه با آنها مانند صادرکننده برخورد کرده و هر مشوقی که در حوزه صادرات تعریف شده است به این شرکت‌ها ۲۵ درصد اضافه‌تر اعطا خواهد شد. روشن با بیان اینکه کمیته ویژه‌ای در مورد اسنپ بک در سازمان توسعه تجارت تشکیل شده است، گفت: پیش‌بینی ما این است که حوزه لجستیک و کشتیرانی با مشکلاتی روبه‌رو خواهد شد به نحوی که بهای تمام شده تجارت را ۴۰ درصد افزایش خواهد داد. البته ما برنامه‌ریزی‌هایی برای باز کردن کریدورهای ریلی جدید با چین و از آنجا به کشورهای حوزه سی‌آی‌اس داریم.

به سمت سرمایه‌گذاری مشترک برویم و اتاق ایران و اتاق مشهد در این مسیر سیاستگذاری کنند. به ویژه که خروج اتباع می‌تواند به کمک این موضوع بیاید. با سرمایه‌گذاری مشترک حجم تجارت ما با این کشور می‌تواند حداقل به همپیلیارد دلار برسد. محمد میرزاییان، نایبرئیس کمیسیون توسعه صادرات با انتقاد از تغییر دائمی قوانین صادرات و مقررات خلق‌الساعه گفت: صادرکنندگان حتی برای یک ماه آید نمی‌توانند برنامه‌ریزی کنند. نوسان قیمت ارز امکان برنامه‌ریزی برای ما نمی‌گذارد و نرخ ارز صادرات را زمین زده است. در ادامه این نشست، امیر روشن، معاون سازمان توسعه تجارت نیز با بیان اینکه صادرات کشور سنتی و متکی بر تجربه است، اظهار کرد: صادرات دنیا حرفه‌ای و متکی به مطالعه بازار

تجارت خارجی یکی از مهم‌ترین حوزه‌هایی است که با اجرای اسنپک آسیب می‌بیند. براساس برآوردهای انجام گرفته توسط سازمان توسعه تجارت ایران در شرایط پیش رو، حوزه لجستیک و کشتیرانی با مشکلات جدی روبه‌رو خواهد شد و همین چالش‌ها هزینه تمام شده تجارت را تا ۴۰ درصد افزایش خواهد داد. برهمین اساس نیز فعالان عرصه صادرات خواستار اصلاح قوانین و مقررات حوزه صادرات و بازگشت ارز هستند.

رئیس کمیسیون توسعه صادرات اتاق ایران با اشاره به افزایش هزینه تجارت خارجی با اجرای اسنپ بک، خواستار کاهش ۱۰ تا ۱۵ درصدی رفع تعهد ارزی صادرکنندگان و واردکنندگان شد. به گزارش اتاق ایران آنلاین محمد لاهوتی، در نشست کمیسیون توسعه صادرات غیرنفتی اتاق ایران، ادامه داد: با توجه به مواد قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز تحقق این امر دشوار است، اما باید راهکاری برای صادرکننده تعریف و هزینه تحمیل‌شده به او جبران شود.

وی با اشاره به تشکیل کمیته ویژه اسنپک در سازمان توسعه تجارت، تأکید کرد: باید نماینده اتاق ایران هم در این کمیته حضور داشته باشد. سازمان توسعه تجارت و همه ما باید برای بدترین سناریوها هم برنامه‌ریزی داشته باشیم. لاهوتی به اهمیت شرکت‌های مدیریت صادرات اشاره کرد و گفت: اگر این شرکت‌ها به درستی مورد حمایت قرار بگیرند می‌توانیم از این ابزار برای توسعه صادرات به ویژه صادرات توسط شرکت‌های کوچک و متوسط استفاده کنیم.

وی در بخش دیگری از سخنانش به ظرفیت تجارت ایران و افغانستان پرداخت و افزود: افغانستان به دلیل جنگ و بی‌ثباتی ظرفیت تجارت دوجانبه ندارد. بنابراین در افغانستان باید

عرفان حمیدی – امیر قلعه‌نویی در دو بازی تورنمنت العین که به‌نوعی حکم اولین بازی‌های تدارکاتی ترکیب مدنظر او برای حضور در جام جهانی را داشت، تغییراتی جدی را در فاز تدافعی انجام داد.

امیر قلعه‌نویی در دو بازی تورنمنت العین که به‌نوعی حکم اولین بازی‌های تدارکاتی ترکیب مدنظر او برای حضور در جام جهانی را داشت، تغییراتی جدی را در فاز تدافعی انجام داد یکی از آنها، بازگشت سیدمجید حسینی، مدافع تیم ملی در دو دوره اخیر جام جهانی به ترکیب تیم به‌عنوان زوج شجاع خلیل‌زاده بود که باعث دور شدن حسین کنعانی از ترکیب تیم ملی شد. از این تصمیم قلعه‌نویی این‌طور به نظر می‌رسید که در صورت آمادگی بدنی و عدم مصدومیت حسینی، او گزینه اصلی قلعه‌نویی برای حضور در قلب خط دفاعی تیم ملی خواهد بود اما حالا و یکبار دیگر پس از مصدومیت سنگینی که فصل گذشته گریانگیر حسینی شد، این بازیکن با یک مصدومیت جدید دیگر مواجه شده و با غیبت ۶ماهه، عملا جام جهانی را از دست خواهد داد. موضوعی که باعث شده خط دفاعی تیم ملی در وضعیت قرمز قرار بگیرد.

برای صابر دعا کنید

برای صابر دعا کنید

به فدراسیون، از توافق نهایی میان دو طرف خبر داده بودند اما در فاصله‌ای کوتاه، سمیدوریا با پیشنهادی رسمی، این مربی ایتالیایی را به جنوا برگرداند تا فدراسیون ایران یک‌بار دیگر، قربانی تعلل و بی‌برنامگی مژمن خود شود.

از فرصت‌سوزی تا بی‌برنامگی

فدراسیون فوتبال در جریان مذاکرات با فوتی، عملا دو بازی تدارکاتی را از دست داد. حالا در آستانه تورنمنت امارات، کادرفنی تیم ملی نه عنوان دستیار جدیدی در اختیار ندارد، بلکه از نظر فنی نیز ایده‌ای تازه و بین‌المللی به مجموعه اضافه نشده است. در چنین شرایطی، تیم ملی ایران با کادری که بیش از هر زمان دیگری اعتبار و انسجامش زیر سؤال رفته، به مسیر آماده‌سازی ادامه می‌دهد. به جز آنتونیو مانیوکونه، هیچ چهره بین‌المللی مؤثری در ترکیب فنی تیم دیده نمی‌شود؛موضوعی که کارشناسان فوتبال ایران بارها درباره‌اش هشدار داده‌اند. پروژه فوتی، بیش از آنکه نمادی از «تلاش برای پیشرفت» باشد.

بسه نمداد دیگری از بی‌برنامگی در فدراسیون فوتبال بدل شد. فدراسیونی که به جای طراحی دقیق و مذاکره حرفه‌ای، صرفا با «تبلیغات رسانه‌ای» و «همایش امید» پیش می‌رود. در حالی که امیر قلعه‌نویی شخصا بر جذب فوتی اصرار داشت و حتی نامه رسمی برای عقد قرارداد ارسال شده بود.

عدم قاطعیت و کندی تصمیم‌گیری فدراسیون، در نهایت باعث شد فوتی راه شهر جنوا و باشگاه سمیدوریا را در پیش بگیرد. حالا سمیدوریا، تیم قدیمی اما بجران‌زده ایتالیا، او را در کنار گروچی به کار گرفته است؛ تیمی که با پنج امتیاز از هشت بازی، در رتبه هجدهم جدول سری B قرار دارد.

فوتی پرولاپسینس نداشت!

رسانه‌های ایتالیایی از انتصاب فوتی به عنوان «آغاز دوره فوتی» یاد کرده‌اند. هرچند به دلیل نداشتن مدرک مربیگری پرولاپسینس، نام او به عنوان سرمربی رسمی ثبت نشده است، اما گزارش‌ها تأکید دارند که هدایت فنی واقعی تیم برعهده او خواهد بود.

این در حالی است که در ایران، همچنان پروژه‌های ناکام یکی پس از دیگری تکرار می‌شوند. فوتی می‌توانست نقطه عطفی در مسیر به‌روزرسانی دانش فنی تیم ملی باشد، اما بار دیگر فدراسیون فوتبال ایران نشان داد که در عمل، نه برنامه دارد و نه شاید اراده‌ای برای تغییر. با این حال نداشتن مدرک پرولاپسینس که باعث شده او سرمربی سمیدوریا نباشد، یک علامت سؤال بزرگ دیگر در انتخاب این مربی جوان از سوی فدراسیون فوتبال است.

آزیر قرمز در خط دفاع تیم ملی

شجاع و کنعانی، زوج رو به افول

باتوجه به مصدومیت سیدمجید حسینی انتظار می‌رود که قلعه‌نویی به زوج مورد علاقه خود در دور مقدماتی جام جهانی و بازی‌های جام ملت‌های آسیا ۲۰۲۳ بر گردد و بار دیگر دو دوست قدیمی که در پرسپولیس و الاهلی قطر همبازی بودند را به زمین بفرستد؛ یعنی شجاع خلیل‌زاده و حسین کنعانی‌زادگان. با این حال این دو بازیکن نیز در فصل جاری لیگ برتر از شرایط آرمانی خود فاصله گرفته‌اند و با توجه به شرایط سنی آنها، نگرانی زیادی در خصوص آمادگی آنها برای جام جهانی ۲۰۲۶ به‌وجود آورده است، آن هم در حالی که ایران با یک تیم با شرایط فیزیکی مناسب یعنی نیوزیلند و دو تیم با سرعت بالا در خط حمله یعنی بلژیک و مصر همگروه شده است. کنعانی‌زادگان در این فصل با مصدومیت‌های گاه و بیگاه، نتوانسته ثبات عملکرد فصول گذشته خود در پرسپولیس را داشته باشد و آخرین مصدومیت او در بازی هفته بیستم لیگ مقابل ملوان رقم خورد و کاملا از روزهای اوج دوران بازی خود فاصله گرفته است.

شجاع خلیل‌زاده که مدافع مورد علاقه امیر قلعه‌نویی است، در این فصل روی بسیاری از گل‌های دریافتی تراکتور مقصر بوده و با وجود قدرت رهبری و توان بالا در دوئل‌ها و نبردهای هوایی، باتوجه به اینکه در زمان برگزاری جام جهانی ۲۸ساله خواهد بود، می‌تواند یک نقطه ضعف در قلب خط دفاعی تیم ملی باشد و این شرایط، امیر قلعه‌نویی را با یک چالش سخت در اردوهای پیش‌رو مواجه خواهد کرد.

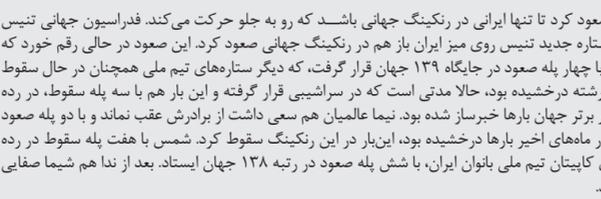
گزینه‌های دور از دسترس

در طی سال‌های اخیر بازیکنان باتجربه مختلفی به اردوی تیم ملی ایران دعوت شده‌اند اما اکثر آنها به هیچ عنوان روزهای آرمانی را در ترکیب تیم‌های باشگاهی خود سپری نمی‌کنند.

مرتضی پورعلی‌گنجی که در دو دوره اخیر مدافع تیم ملی در جام جهانی بود، این فصل گزینه اصلی اوسمار برای ترکیب پرسپولیس نیست و جای خود را به حسین ابرقویی داده که تنها یک بازی ملی را مقابل روسیه تجربه کرده است. عارف آقاسی که در مقدماتی جام جهانی مقابل قطر به‌صورت ثابت به میدان رفت، از ترکیب اصلی استقلال دور شده و تقریبا شانس حضور در جام جهانی را از دست داده است و در اردوهای اخیر، دیگر خبری از حضور روزیسه چشمی در تیم ملی نیز نبوده است. بنابراین باتوجه به افت و ضعف این گزینه‌های باتجربه در کنار مصدومیت حسینی، باید اعتماد به بازیکنان جوان را به‌عنوان یک گزینه بالقوه برای تیم ملی در جام جهانی پیش‌رو در نظر گرفت.

آیا قلعه‌نویی در امریکا ریسک می‌کند؟

در چنین شرایطی که حتی گزینه‌های باتجربه تیم ملی نیز شرایط آرمانی ندارند و یکی از بازیکنان باتجربه کشورمان که سال‌هاست در خارج از کشور فعالیت می‌کند جام جهانی را از دست داده، حالا فضا برای ریسک‌پذیری کادرفنی تیم ملی و اعتماد به بازیکنان جوان‌تر در اردوهای پیش‌رو مهیا شده است. هرچند که رویکرد کادرفنی تیم ملی این بوده که در دو اردوی باقیمانده، زمانی برای کسب تجربه بازیکنان نیست و بازیکنان حاضر در جام جهانی باید آمادگی لازم را به‌دست بیاورند اما با توجه به مشخص نبودن مساله صدور روادید و لیست ۱۰۰ نفرای قلعه‌نویی در نظر گرفته، مدافعان جوان شانس خوبی برای رسیدن به پیراهن تیم ملی خواهند داشت. امین جزبایوی، دانیال ابری، سلمان فالاح و محمد مهدی زارع که البته فصل سختی را با دقایق بازی محدود در اخمت گروزنی روسیه پشت سر می‌گذارذ، می‌توانند بهترین گزینه‌های ممکن برای خط دفاعی ایران باشند. بازیکنانی که حتی ریسکگر روی آنها و اشتباهات‌شان، می‌تواند پاداش کسب تجربه و پیشرفت را برای این بازیکنان به همراه داشته باشد.

بنیامین فرجی باز هم در رنکینگ جدید فدراسیون جهانی تنیس روی میز چهار پله صعود کرد تا تنها ایرانی در رنکینگ جهانی باشد که رو به جلو حرکت می‌کند. فدراسیون جهانی تنیس

روی میز، رنکینگ جدید بازیکنان این رشته را اعلام کرد و بنیامین فرجی به عنوان ستاره جدید تنیس روی میز ایران باز هم در رنکینگ جهانی صعود کرد. این صعود در حالی رقم خورد که

سایر بازیکنان ایران همه در رنکینگ جدید سقوط کردند. بنیامین فرجی این بار در حالی با چهار پله صعود در جایگاه ۱۳۹ جهان قرار گرفت، که دیگر ستاره‌های تیم ملی همچنان در حال سقوط

هستند. نوشاد عالمیان، کاپیتان تیم ملی تنیس روی میز مردان ایران که سال‌ها در این رشته درخشیده بود، حالا مدتی است که در سرائیشی قرار گرفت و این بار هم با سه پله سقوط، در رده

۹۲ جهان قرار دارد. این در حالی است که نوشاد عالمیان با قرار گرفتن در بین ۵۰ تنیسور برتر جهان بارها خبرساز شده بود. نیما عالمیان هم سعی داشت از بردارش عقب نماند و با دو پله صعود

در جایگاه ۱۶۹ جهان قرار گرفت. همچنین نوید شمس دیگر پدیده جوان ایران هم که در ماه‌های اخیر بارها درخشیده بود، این‌بار در این رنکینگ سقوط کرد. شمس با هفت پله سقوط در رده

۱۶۲ قرار گرفت. در بخش بانوان هم اوضاع بهتر از مردان نبود. به نحوی که ندا شهسواری کاپیتان تیم ملی بانوان ایران، با شش پله صعود در رتبه ۱۳۸ جهان ایستاد. بعد از ندا هم شیما صفایی

در رتبه ۱۷۱، الینا رحیمی در جایگاه ۱۶۷ و مهشید اشتری در رده ۳۱۷ جهان قرار دارند.

مشق قهرمانی در تهران برای درخشش در ریاض

بازی‌های همبستگی کشورهای اسلامی طبق برنامه‌ریزی انجام شده، قرار است از اواسط آبان ماه جاری به میزبانی شهر ریاض و کشورعربستان آغاز شود. رقابتی که قطعاً برای کاروان ورزش ایران کسب مدال‌ها و عناوین ارزشمند و‌مرغوب قهرمانی در آنجا از اولویت بالایی برخوردار است.

یکی از رشته‌های ورزشی که کاروان کشورمان روی مدالش حساب ویژه‌ای باز کرده است، والیبال است. والیبال ایران یکی از مدعیان کسب عنوان قهرمانی این دوره از مسابقات در ریاض عربستان است. برهمین اساس کادرفنی با دعوت از ۱۴ می‌پوش تمرینات آماده‌سازی این تیم را در

تهران آغاز کردند.

دست به توپ با برنامه اکبری

تیم ملی والیبال مردان ایران تمرینات آماده‌سازی خود را برای حضور شایسته در بازی‌های همبستگی کشورهای اسلامی از یکم آبان ماه استارت می‌زند. ششمین دوره بازی‌های همبستگی کشورهای اسلامی از ۱۶ تا ۳۰ آبان ماه سال جاری به میزبانی عربستان سعودی در شهر ریاض برگزار می‌شود. تیم ملی والیبال مردان ایران اردوی آماده‌سازی خود را برای حضور در مسابقات والیبال این بازی‌ها از روز پنجشنبه یکم آبان ماه با هدایت پیمان اکبری آغاز می‌کند. اردویی که قرار است با اعزام به ریاض عربستان خاتمه یابد. بر این اساس پیمان اکبری سرمربی تیم ملی ایران در این مسابقات، اسامی ۱۴ بازیکن را برای حضور در این رقابت‌ها اعلام کرد. علی رضائی، عرشیا به‌زاده، احسان دانش دوست، امیر حسین ساداتی، امیر آفتاب آذر، علیرضا عبدالحمیدی، عیسی ناصری، یوسف کاظمی، علیرضا مصلح آبادی‌فراهانی، آرمین قلیچ‌نایز، آرمین حاجی‌پور، پوریا آریاخواه، محمدرضا حضرت‌پور و مه‌ران توانا، بازیکنان دعوت شده به اردوی تیم ملی برای بازی‌های همبستگی کشورهای اسلامی هستند. بازیکنانی که باید در مدت زمان باقیمانده تا اعزام به بازی‌ها به شرایط ایده‌آل رسیده و در مصاف با رقیبا به عنوان یک مدعی به میدان مسابقه بروند.

بهره‌بردار از جوانان کنار باتجربه‌ها

تیم ملی والیبال ایران در بازی‌های همبستگی کشورهای اسلامی تقریباً براساس لیست دعوتی‌ها به اردوی تهران قرار است با استفاده از برخی جوانان مستعد کنار بزرگترهای باتجربه، پوست‌اندازی در این دوره از بازی‌های همبستگی داشته باشد. مسابقات والیبال مردان این دوره از پیکارهای بازی‌های همبستگی قرعه‌کشی شده است و شاگردان پیمان اکبری در گروه نخست با تیم‌های عربستان سعودی (میزبان)، قرقیزستان و اندونزی همگروه شدند. تیم‌های ترکیه، پاکستان، الجزایر و قزاقستان دیگر تیم‌های شرکت‌کننده در مسابقات والیبال مردان بازی‌های همبستگی کشورهای اسلامی هستند که در گروه دوم مقدماتی به مصاف هم می‌روند. تیم ملی والیبال زنان ایران هم در گروه نخست با تیم‌های ترکیه، جمهوری آذربایجان و اندونزی همگروه شد. تیم‌های عربستان سعودی، نیجریه، الجزایر و قزاقستان دیگر تیم‌های شرکت‌کننده در مسابقات والیبال زنان بازی‌های همبستگی کشورهای اسلامی هستند که در گروه دوم مقدماتی به مصاف هم می‌روند. بر اساس اعلام کمیته اجرایی مسابقات والیبال مردان بازی‌های همبستگی کشورهای اسلامی از روز چهارشنبه ۱۴ آبان و دو روز زودتر از مراسم افتتاحیه رسمی بازی‌ها با حضور هشت تیم در دو گروه آغاز می‌شود

علیپور و زمین کج!

پرسپولیس همچنان مورد اعتماد سرمربی برزیلی است. در واقع همان قدر که وحید هاشمیان به او اعتماد داشت، اوسمار هم او را مهرهای قابل اعتماد و قابل اتکا می‌داند. حتی جذب ایگور سرگیف و درخشش پدیده سرخ‌ها امیر حسین محمودی هم باعث نشده تا اختلالی در روند بازی‌های علیپور ایجاد شود.

او تنها بازیکنی است که در هر ۲۰ بازی پرسپولیس به میدان رفته و فیکس بوده و فقط سه بار تعویض شده که یک بار آن دقیقه ۲۰ بوده و بار دیگر در لحظات پایانی مسابقه.

هر ۳۱۶ دقیقه یک گل!

علیپور در بازی جام حذفی هم ۱۲۰ دقیقه در میدان حضور داشته و با ثبت آماري نزدیک به ۱۹۰۰ دقیقه بازی (۱۸۹۲ دقیقه) تنها ۶ گل به ثمر رسانده است. در واقع او این فصل به طور متوسط هر ۳۱۶ دقیقه یک بار برای پرسپولیس گل زده که فراتر از مجموع دقایق سه مسابقه کامل ۹۰ دقیقه‌ای است.

علیپور در دو فصل نخست حضورش در پرسپولیس (بعد از نیم فصلی که از راه‌آهن آمد) آمار جالبی در گل‌زنی ثبت نکرد چرا که هم جوان بود هم موقعیت فعلی‌اش را در ترکیب نداشت هم به عنوان مهاجم سایه به میدان می‌رفت. در فصل اول او در ۳۰ بازی ۱۶۹۷ دقیقه حضورش در میدان ۵ گل زد و ۷ پاس گل داد. فصل دوم در ۴۱ بازی و ۲۳۵۹ حضور در زمین ۵ گل زد و ۱۰ پاس گل داد تا نشان دهد در نقش مهاجم مکمل بیشتر گل‌ساز خوبی است تا گلزن.

فصل بعد از آن آمار گل این بازیکن با توجه به خروج از زیر سایه مهدی طارمی رشد زد(فرق‌العاده‌ای داشت و او در ۴۶ بازی و ۳۹۱۱ دقیقه حضور در ترکیب پرسپولیس ۲۶ گل زد(تقریباً هر ۱۵۰ دقیقه یک گل) و ۵ پاس گل داد. فصل بعد از آن علیپور برای پرسپولیس در ۴۱ بازی و ۳۷۱۴ دقیقه ۱۷ گل زد(تقریباً هر ۲۱۷ دقیقه) و ۴ پاس گل داد. سپس و در فصل بعد از آن این مهاجم مازندرانی در ۳۶ مسابقه و ۲۹۶۵ دقیقه حضور در میدان

ورزش

در اقتصاد

سه‌شنبه ۲۱ بهمن ماه ۱۴۰۴ شماره ۸۶۰ www.marzeghtesad.ir

▼ دوری از تیم ملی سخت‌ترین روزهای زندگی‌ام بود

بهنام طاهرخانی، کاپیتان باتجربه فوتبال بانوان ایران و بازیکن تیم ملوان، از روزهای سخت و شیرین فوتبالش می‌گوید؛ از دوری یکساله از تیم ملی تا بازگشت دوباره با انگیزه‌ای بیشتر. او باور دارد سن فقط یک عدد است و آینده فوتبال بانوان ایران با پشتکار بازیکنان و حمایت مسئولان می‌تواند در سطح آسیا و حتی جهان بدرخشد.

علاقه‌تان به فوتبال از کجا شروع شد و چه کسی بیشترین تأثیر را داشت؟

علاقه من به فوتبال از دوران کودکی شکل گرفت و خانواده‌ام همیشه پشتیبانم بودند. همچنین دوست دارم از مریم‌ا خانم جعفری قدرانی کتم که با اعتماد و راهنمایی‌های ارزشمندشان مسیر فوتبالی‌ام را هموار کردند.

شرایط فعلی فوتبال بانوان ایران را چطور ارزیابی می‌کنید؟

فوتبال بانوان در سال‌های اخیر پیشرفت‌های قابل‌توجهی داشته و بازیکنان مستعد و باکیفیتی در تیم ملی حضور دارند. البته اگر حمایت‌ها و برنامه‌ریزی‌ها جدی‌تر شود، می‌توانیم به جایگاه‌های بالاتری در آسیا و حتی عرصه جهانی برسیم. من مطمئنم با تلاش بازیکنان و حمایت مسئولان، آینده فوتبال بانوان ایران روشن خواهد بود.

کاپیتان بودن در تیم ملی و باشگاه چه مسئولیتی برایتان دارد؟

کاپیتانی مسئولیت بزرگی است. اما من آن را فرصتی برای کمک به هم‌تیمی‌ها و ایجاد انگیزه می‌دانم. با تمرکز بر تمرینات، حفظ روحیه تیم و همکاری نزدیک با مربیان، سعی می‌کنم فشارها را مدیریت کرده و انرژی مثبت را به تیم منتقل کنم. برای من مهم است که همه با هم پیشرفت کنیم و بهترین نتایج را به دست آوریم.

عملکرد اسمال ملوان نقش شما در تیم چگونه بوده است؟

خیلی خوشحالم که اسمال در کنار تیم جوان، متحد و باانگیزه ملوان بازی می‌کنم. بازیکنان ما استعداد زیادی دارند و مطمئنم اگر فرصت داشتیم چند بازیکن با تجربه بیشتر به تیم اضافه شود، می‌توانستیم عملکرد بهتری داشته باشیم و قطعاً نتایج بهتری هم می‌گرفتیم. برای من سن فقط یک عدد است؛ آنچه اهمیت دارد تلاش، تمرکز و عشق به فوتبال است. ترکیب تجربه من با انرژی بازیکنان جوان باعث می‌شود عملکرد خوبی داشته باشیم. هواران انزلی هم همیشه با حمایت‌های پرشورشان انگیزه ما را دوچندان می‌کنند.

سخت‌ترین لحظه ورزشی‌تان چه بوده است؟ حدود یک سسال و نیم از تیم ملی دور بودم و این فاصله برایم بسیار سخت بود. اما همین جدایی به من یادآوری کرد که چقدر به تیم ملی کشورم عشق می‌ورزم. در آن دوران با وجود همه چالش‌ها تلاش کردم بهترین عملکردم را حفظ کنم تا برای بازگشت آماده باشم. این تجربه به من آموخت که صبر، پشتکار و تمرکز بر هدف، کلید عبور از سخت‌ترین شرایط است.

بزرگترین آرزوی فوتبالی شما چیست؟

بزرگترین آرزویم این است که همیشه با تعهد و تلاش، بهترین عملکردم را برای تیم ملی و باشگاهم ارائه دهم و در موفقیت‌های ملی و بین‌المللی سهم داشته باشم. امیدوارم الهام‌بخش بازیکنان جوان‌تر باشم و نقشی در رشد فوتبال ایران ایفا کنم. اگر به‌گذشته بازگردید، چه توصیه‌ای به نوجوان فوتبالیست خودتان دارید؟

اگر به گذشته برگردم، به نسخه نوجوان خود می‌گفتم که همیشه به تلاش و تمرین‌های مستمر ایمان داشته باش و هیچ وقت انگیزه و عشق به فوتبال را از دست نده. همچنین به خودش یادآوری می‌کردم که صبر و پشتکار، همراه با احترام به تیم و هم‌تیمی‌ها، مهم‌ترین ابزار برای رسیدن به موفقیت است.

▼ بی‌احترامی یک بازیکن، جرقه جدایی
هر گاه پرسپولیس روند پر فراز و نشیبی را طی می‌کند ناخودآگاه نگاه‌ها به سمت مردی می‌چرخد که موفقیت‌های متعددی را با این باشگاه به دست آورده است. برانکو ایوانکوویچ، مربی سابق تیم‌های ملی و پرسپولیس یکی از مربیان خوش‌شهر در سال‌های گذشته بود

که توانست با این تیم به قهرمانی لیگ برتر و صعود به فینال لیگ قهرمانان آسیا دست یابد. در واقع نام برانکو به عنوان یک انترتائو جدی همواره مطرح بوده اما سرمربی پرسپولیس همیشه تلاش کرده اظهاراتی انجام ندهد که موجب ایجاد حاشیه در این باشگاه شود. صحبت با سرمربی سابق پرسپولیس نیز این موضوع را به ابیات می‌رساند که برانکو نسبت به جایی که پیش‌تر در آن فعالیت داشته همواره با احتیاط صحبت می‌کند.

برانکو در گفت‌وگو با «بران ورزشی» در خصوص حضورش در تیم‌های ملی عمان و چین گفت: «حضور در این دو تیم تجربه خوبی بود.» او در خصوص احتمال حضورش در جمع سرخوشان بیان داشت: «فعلا هیچ برنامه‌ای ندارم و ترجیح می‌دهم مذاکره‌ای نداشته باشم. البته برای آینده برنامه‌هایی دارم و پیشنهادهایی به دستم رسیده است که برای موافقت با این گزینه‌ها باید شرایط همکاری وجود داشته باشد.»

● دلار ۹۳،۴۰۰ ● یورو ۱۰۸،۸۲۰ ● پوند ۱۲۵،۴۸۰ ● درهم ۲۵،۵۵۰ ● لیر ۲،۳۰۰ ● سکه ۸۵،۴۵۰،۰۰۰ ● سکه بهار آزادی ۷۶،۶۱۰،۰۰۰ ● نیم سکه ۴۵،۲۰۰،۰۰۰ ● ربع سکه ۲۶،۷۴۰،۰۰۰ ● سکه گرمی ۱۴،۸۰۰،۰۰۰ ● طلای ۱۸ عیار ۷،۵۹۰،۰۰۰ ● طلای ۲۴ عیار ۱۰،۱۰۰،۰۰۰

روزنامه
دراقتصاد
www.marzeghtesad.ir

سه‌شنبه ۲۱ بهمن‌ماه ۱۴۰۴ شماره ۸۶۰
www.marzeghtesad.ir

صاحب امتیاز: موسسه مطبوعاتی دانش پیام‌بامداد نوبین

مدیر مسئول: ابوالفضل حمیدی

چاپ: جام جم

آدرس: تهران، بلوار مردرداران، خیابان البرز، البرزیکم، پلاک ۶

تلفن: ۰۲۱-۴۹۱۰۵۰۰۰

گستره توزیع : سراسری

شرکت توزیع : نشر گستر

«توسعه دریامحور»؛غایب بودجه ۱۴۰۵

مر ترضی اکبری -بررسی فنی و تطبیقی لایحه بودجه سال ۱۴۰۵کل کشور نشان می‌دهد که با وجود تاکیدهای مکرر در اسناد بالادستی بر توسعه دریامحور، این رویکرد هنوز به یک منطق تثبیت‌شده در نظام بودجه‌ریزی کشور تبدیل نشده‌است.

پیش‌بینی نشده‌است. اعتبارات مرتبط با فعالیت‌های دریایی، بندری و ساحلی، به‌صورت پراکنده در ذیل مأموریت‌های عمومی دستگاه‌های مختلف توزیع شده‌اند. در نتیجه، دریا در منطق بودجه‌ریزی نه‌به‌عنوان یک حوزه‌سیاستی مستقل، بلکه صرفاً‌به‌عنوان بستر اجرای برخی فعالیت‌های بخشی دیده شده‌است. شده و سهم آن در مقایسه با حمل‌ونقل جاده‌ای، ریلی و هوایی بسیار محدود است. در بخش کشاورزی، اعتبارات مرتبط با شیلات و بنادر صیادی در میان برنامه‌های عمومی وزارت جهاد کشاورزی پراکنده شده‌اند. صنایع دریایی نیز در طبقه‌بندی‌های صنعتی بودجه، ذیل عناوین آبی ذیل فصل «حمل‌ونقل» و قابلیت ردیابی، قرار گرفته‌اند. حتی در بخش درآمدی، عوارض و تعرفه‌های مرتبط با ترانزیت و حمل‌ونقل دریایی، به‌صورت تجمیعی و بدون پیوند تحلیلی با اقتصاد دریامحور درج شده‌اند.

این الگوی پراکنده، امکان پاسخ به یک پرسش ساده اما کلیدی را از میان می‌برد: دولت در سال ۱۴۰۵ چه میزان منابع مالی را به‌طور مشخص در خدمت توسعه دریامحور قرار داده‌است؟ پاسخ به این پرسش، مستلزم جست‌وجوی گسترده در ردیف‌ها و جداول متعدد و در نهایت، برآوردی تقریبی و غیرقابل اتکاست.

شکاف میان برنامه و بودجه

از منظر تطبیقی، فاصله میان قانون برنامه هفتم پیشرفت و لایحه بودجه ۱۴۰۵، یکی از مهم‌ترین یافته‌های این بررسی است. برنامه هفتم با تعیین اهداف کمی و سازوکارهای نهادی، انتظار ایجاد پیوندی ساختاری میان سیاستگذاری و تخصیص منابع را ایجاد کرده‌است. با این حال، در بودجه ۱۴۰۵ این پیوند به‌صورت قابل‌سنجش برقرار نشده‌است. احکام برنامه‌ای توسعه دریامحور، به ردیف‌های بودجه‌ای متناظر و قابل ارزیابی ترجمه نشده‌اند و همین امر، سنجش میزان تحقق اهداف برنامه را دشوار می‌کند. این وضعیت نشان‌دهنده ضعف مکانیسم‌های تبدیل اهداف برنامه‌ای به ابزارهای اجرایی بودجه‌ای است؛ ضعفی که موجب می‌شود توسعه دریامحور در حد شمار سیاستی باقی بماند و در فرآیند تخصیص منابع، اولویت عملی نیابد.

سرنوشت صندوق توسعه صنایع دریایی

سفر بسیار طولانی بود

من شاهد پیشرفت در کل سینما بودم،سرعت فن‌آوری جدید اساس است. من همیشه معتقد بوده‌ام که بازیگران اکشن هنوز مرا شگفت‌زده می‌کند و بسیاری از تکنیک‌هایی من بسیار هرگز نمی‌توانند جایگزین شوند. مهم نیست که فن‌آوری و تازه هستند، اما در فیلم‌های اکشن، هر قدر هم که فن‌آوری تجهیزات چقدر پیشرفته شوند، آنها فقط می‌توانند از فیلم پشتیبانی و آن را تقویت کنند اما کاملاً جایگزین بدلکاران حرفه‌ای نمی‌شوند.

در میان منابع قانونی مرتبط با توسعه دریامحور، صندوق توسعه صنایع دریایی تنها نهاد تخصصی است که مأموریت صریح حمایت مالی از این حوزه را بر عهده دارد. قوانین ناظر بر این صندوق، منابع مشخصی از جمله سهمی از کرایه حمل مایعات نفتی و گازی و فروش شناور را برای آن پیش‌بینی کرده‌اند. با این حال، بررسی لایحه بودجه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که وضعیت این منابع همچنان فاقد انعکاس شفاف، مستقل و قابل ردیابی در جداول بودجه‌است.

این ابهام، نقش صندوق توسعه صنایع دریایی را در پشتیبانی مالی از صنایع و فعالیت‌های دریایی تضعیف کرده و اتکای صرف به آن را برای پوشش الزامات توسعه دریامحور در مقیاس ملی ناکافی ساخته‌است. در عین حال، سایر ظرفیت‌های مالی نظیر صندوق توسعه ملی، منابع درآمدی سازمان بنادر و دریانوردی و ظرفیت‌های مناطق آزاد و ویژه اقتصادی ساحلی، به‌دلیل ماهیت عمومی و دستگاه‌محور، در نبود یک سیاست مالی یکپارچه دریامحور، به‌صورت پراکنده و غیرهدف‌مند عمل می‌کنند.

بودجه غیرقابل ردیابی

بررسی انجمن مهندسی دریایی نشان می‌دهد، مساله محوری در لایحه بودجه ۱۴۰۵، کمبود مطلق منابع نیست، بلکه نبود سازوکارهای شناسایی، جمع‌وع ردیابی اعتبارات مرتبط با دریاست. ساختار دستگاه‌محور بودجه، بدون کدها و شاخص‌های موضوعی مشخص برای فعالیت‌های دریایی، امکان پایش عملکرد، ارزیابی اثربخشی و نظارت پارلمانی موثر را تضعیف می‌کند. در چنین شرایطی، حتی افزایش اسمی برخی ردیف‌های اعتباری نیز، الزاماً به معنای تقویت توسعه دریامحور نخواهد بود. این ضعف ساختاری، با فقدان زیرساخت‌های آماری مکمل، از جمله حساب‌های اقماری اقتصاد دریا، تشدید شده‌است. درحالی‌که اسناد بالادستی بر سنجش سهم اقتصاد دریا در تولید و اشتغال تاکید دارند، این رویکرد هنوز در نظام بودجه‌ریزی نهادینه نشده و پیوند نهادی میان داده‌های آماری و تخصیص منابع برقرار نیست.

ادبیات رسمی بودجه منهای دریامحوری

بررسی گزارش‌های رسمی تحلیل بودجه، از جمله گزارش‌های مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی مانند «بودجه به زبان ساده»، نشان می‌دهد که توسعه دریامحور به‌عنوان یک محور تحلیلی مستقل، جایگاه مشخصی در ادبیات رسمی بررسی بودجه ندارد. این غیبت، بیش از هر چیز ناشی از ماهیت فرابخشی توسعه دریامحور و فقدان سازوکارهای شفاف برای ردیابی اعتبارات مرتبط با دریاست. در نتیجه، حتی در سطح تحلیل کارشناسی، تصویر منسجم و قابل اتکالی از جایگاه دریا در بودجه شکل نمی‌گیرد.

بررسی فنی و تطبیقی لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور نشان می‌دهد که توسعه دریامحور، به‌رغم جایگاه راهبردی در اسناد بالادستی، هنوز به یک محور تثبیت‌شده در منطق بودجه‌ریزی کشور تبدیل نشده‌است. نبود فصل یا طبقه‌بندی مستقل دریایی، پراکندگی اعتبارات، ابهام در منابع صندوق توسعه صنایع دریایی و فقدان سازوکارهای آماری و تحلیلی مکمل، مهم‌ترین کاستی‌های ساختاری این لایحه از منظر توسعه دریامحور به شمار می‌روند.

در مجموع، لایحه بودجه ۱۴۰۵ اگرچه به‌طور پراکنده شامل اعتبارات و احکامی مرتبط با حوزه دریاست، اما فاقد چارچوبی یکپارچه، شفاف و قابل ارزیابی برای پیشبرد توسعه دریامحور است؛ وضعیتی که نشان می‌دهد فاصله میان جهت‌گیری‌های کلان‌سیاستی و ابزارهای اجرایی مالی، همچنان یکی از چالش‌های اصلی نظام بودجه‌ریزی کشور باقی مانده‌است.

این در حالی است که فعالان صنایع دریایی معتقدند لایحه بودجه ۱۴۰۵ کشور دست‌کم در چهار بخش باید به طور مستقیم، به الزامات مرتبط با توسعه دریامحور می‌پرداخت. بخش اول، الزامات بین‌المللی مربوط به مصوبات سازمان بین‌المللی دریانوردی (IMO) است. این سازمان مجموعه‌ای از مقررات الزام‌آور و مرحله‌ای را در حوزه‌های ایمنی، کاهش آلایندگی و بهره‌وری انرژی، از جمله کاهش شدت انتشار گازهای گلخانه‌ای تا اقی ۲۰۳۰ و محدودیت تدریجی استفاده از سوخت‌های فسیلی تا اقی ۲۰۵۰، تصویب کرده‌است که اجرای آنها ذاتاً مستلزم برنامه‌ریزی مالی چندساله و تدریجی است؛ با این حال، بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ نشان می‌دهد این تعهدات بین‌المللی به‌صورت مستقیم و ساختارمند در جداول و برنامه‌های بودجه‌ای بازتاب نیافته‌اند.

بخش دوم، شواهد علمی – جایگاه ایران در پژوهش‌های دریایی است. داده‌های پایگاه SciImago Journal & Country Rank نشان می‌دهد ایران در سال ۲۰۲۴ در حوزه‌های مرتبط با مهندسی و علوم دریایی (شامل مهندسی دریا، سازه‌های دریایی، کشتی‌سازی و علوم اقیانوسی کاربردی)، با انتشار ۴۷۲ مقاله علمی نمایه‌شده، در رتبه دوازدهم جهان قرار داشته‌است.

این میزان تولید علمی نسبت به سال قبل، رشد دو رقمی را نشان می‌دهد. این جایگاه علمی، بیانگر وجود ظرفیت دانشگاهی و نیروی انسانی متخصص در کشور است. با این حال، بررسی ساختار لایحه بودجه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که این ظرفیت علمی به‌صورت مشخص و قابل ردیابی در نظام بودجه‌ریزی بازتاب نیافته و پیوند مستقیمی میان تولید علم دریایی و سازوکارهای مالی – اجرایی مشاهده نمی‌شود.

بخش سوم، وضعیت ناوگان دریایی کشور است. برآوردهای منابع تخصصی دریایی نشان می‌دهد حدود ۲۹۰۰ فروند از شناورهای فعال تجاری، خدماتی و پشتیبانی کشور عمری بیش از ۲۰ سال دارند؛ در حالی‌که در بسیاری از استانداردهای فنی، عمر اقتصادی و ایمن شناورها کمتر از ۱۰ سال برآورد می‌شود. افزایش سن ناوگان با کاهش بهره‌وری، افزایش هزینه‌های نگهداشت و افت توان رقابتی ارتباط مستقیم دارد. با این حال، بررسی لایحه بودجه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد نوسازی ناوگان دریایی به‌صورت برنامه یا ردیف مستقل و قابل ردیابی در ساختار بودجه پیش‌بینی نشده‌است.

بر اساس قوانین ناظر بر حمایت از توسعه صنایع دریایی، صندوق توسعه صنایع دریایی دارای منابع قانونی مشخصی است؛ از جمله ۱۰ درصد کرایه حمل مایعات نفتی و گازی و سهمی از فروش سازندگان شناور. با این حال، اجرای این احکام به دلیل آزمایشی بودن قانون مالیات ارزش افزوده، بیش از یک دهه با وقفه مواجه بود. با دانمی شدن این قانون، فرآیند وصول منابع صندوق توسعه رسمی فعال شده‌است، اما بررسی لایحه بودجه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که این منابع همچنان به‌صورت شفاف، مستقل و قابل ردیابی در جداول بودجه منعکس نشده‌است.

بررسی انجمن

مهندسی

دریایی نشان

می‌دهد،

مساله محوری

در لایحه

بودجه ۱۴۰۵،

کمبود مطلق

منابع نیست،

بلکه نبود

سازوکارهای

شناسایی،

تجمع و ردیابی

اعتبارات مرتبط

با دریاست.

مهم‌نیات دزدی بزرگ از «موزه لوور»

موزه «لوور» روز یکشنبه مورد سرقت قرار گرفت و واکنش‌های فراوانی را به وجود آورد. این موضوع باعث شد مخالفان ایمانوئل مکرون رئیس‌جمهور فرانسه انتقادهای تند و تیزی را نسبت به او مطرح کنند.

در همین رابطه وزارت فرهنگ فرانسه اعلام کرد ۸ قطعه جواهر به سرقت رفته‌اند اما برخلاف اظهارنظرها تاخ بسیار ارزشمند همسر ناپلئون سوم، در میان آنها نبوده‌است. این اتفاق در گالری آپولون رخ داد که محل نگهداری جواهرات سلطنتی فرانسه است که در سال ۱۶۶۱میلادی به دستور لویی چهاردهم ساخته شد. این تالار، مملو از ورق‌های طلا و نقاشی‌ها، الگویی شد برای «تالار آینه» کاخ ورسای که در سراسر جهان معروف است.گزارش‌ها حاکی است پس از این سرقت موزه خیلی سریع بسته شد و مسوولانش متوجه شدند جواهرات بی‌قیمت دوران ناپلئونی به سرقت رفته است.

گاردین نوشته درحالی‌که پلیس فرانسه به دنبال سارقانی است که هشت قطعه جواهر تاریخی را دردیدند، پرسش‌هایی درباره چگونگی انجام این کار و این‌که چه کسانی ممکن است خریدار اقلام بی‌قیمت، از جمله گردنبندی که ناپلئون به همسرش داده بود، باشند، مطرح شده‌است. چهار سارق نقابدار در یک یورش حرفه‌ای در روشنائی روز، در جاده‌ای در امتداد رود سن توقف کردند. حدود ساعت ۹:۳۰ صبح به وقت محلی؛ یعنی حدود نیم ساعت پس از آن‌که ورود بازدیدکنندگان به موزه آغاز شد و از سمت جنوبی ساختمان، در کامیونی که دارای سید بالابر و نردبان تلسکوپی بود و به بالکنی در طبقه دوم می‌رسید منظر ماندند.

طبق گفته مقامات موزه آنها با استفاده از سنگفرز و دیگر ابزارهای برقی از آنجا وارد شدند. آنها شیشه‌های ویتروین‌ها را شکستند و جواهرات گران‌بها را برداشتند درحالی‌که آژیرهای هشدار در موزه به صدا درآمد و نگهبانان را مطلع کرد، در زمان به سرعت گریختند و با موتورسیکلت فرار کردند.طبق گفته لوران نونز وزیر کشور فرانسه کل عملیات کمتر از ۱۰ دقیقه طول کشیده‌است. او گفت این کار توسط تیمی باتجربه که آشکارا محل را از پیش بررسی کرده بودند انجام شده‌است. وزارت فرهنگ فرانسه اعلام کرد ۸ قطعه جواهر به سرقت رفته‌اند، اما تاخ بسیار ارزشمند همسر ناپلئون سوم، ملکه «اوتزی»، که سارقان هنگام خروج از آنجا هستند، در میان آنها نبود. آنها همچنین الماس «ریجنه» را از دست دادند، که طبق برآورد حراجی ساتییز بیش از ۶۰میلیون دلار ارزش دارد و آن هم در همان گالری قرار داشت.

سایر اقلام سرقت‌شده شامل یک تاج، گوشواره‌ها و گردنبند یاقوت کبود از مجموعه جواهرات ملکه «ماری – آملی» و ملکه Hortense» و نیز قطعاتی از مجموعه ماری – لوییز است. این سرقت باعث شد مخالفان ایمانوئل مکرون رئیس‌جمهور فرانسه به او حمله کنند. زوردان یاردا لا رهبر جناح راست افراطی، در شبکه X نوشت: «لوور نماد جهانی فرهنگ ماست. این سرقت، که به سارقان اجازه داد جواهرات فرانسه را بدزدند، تحقیر غیرقابل‌تحملی برای کشور ماست. احتیاط دولت تا کجا پیش خواهد رفت؟»

مکرون رئیس‌جمهور فرانسه نیز گفته است: فرانسه آثار را بازخواهد یافت و عاملان به دست عدالت سپرده خواهند شد. او افزود: سرقتی که در لوور رخ داده، حمله‌ای است به میراثی که آن را عزیز می‌داریم؛ زیرا تاریخ ماست. وزیر کشور فرانسه هم با این تاکید که این یک سرقت بزرگ است، خاطرنشان کرد که اقدامات امنیتی در لوور در سال‌های اخیر قوت پیدا کرده‌اند و به عنوان بخشی از برنامه نوسازی چندمیلیون‌یورویی آینده موزه، باز هم قوت پیدا خواهد کرد.

امنیت در اطراف آثار شاخص همچنان شدید است، تابلوی مونالیزا پشت شیشه ضدگلوله در محفظه‌ای با کنترل دما نگهداری می‌شود، اما سرقت روز یکشنبه نشان داد که حفاظت در سراسر موزه برای بیش از ۳۳ هزار شیء، به طور یکپارچه، قوی نیست و این سرقت رسوایی تازه‌ای است برای موزه‌ای که پیش‌تر نیز زیر ذره‌بین بوده‌است.

ماگلی کونل بازدیدکننده موزه و معلم فرانسوی به گاردین گفت: «چطور ممکن است کسی با بالابر تا یک پنجره بالا برود و وسط روز جواهرات را ببرد؟ واقعاً باور کردنی نیست که موزه‌ای به این شهرت بتواند چنین شکاف‌های آشکاری در امنیت داشته‌باشد.»

موزه لوور تاریخ طولانی از این سرقت‌ها دارد؛ شاید بزرگ‌ترین آن توسط یک فرد ایتالیایی بوده که مدتی کوتاه در آنجا کار کرده بود و تابلوی مونالیزا را در سال ۱۹۱۱ دزدید.در جریان آن سرقت وینچنزو پروچیا وارد موزه شد درحالی‌که لباسش طوری بود که به نظر می‌رسید از کارکنان موزه است. وقتی هیچ‌کس نگاه نمی‌کرد، نقاشی را از جای خود برداشت و به آرامی خارج شد. او بعداً دستگیر شد و نقاشی بازیابی شد.

رویداد مشابه دیگری در سال ۱۹۵۶ میلادی؛ یعنی زمانی رخ داد که یک بازدیدکننده، سنگی به سوی لیخند مشهور مونالیزا پرتاب کرد، که باعث شد رنگ در نزدیکی آرنج چپ او ترک بردارد و روند انتقال تابلو به نمایش در پشت شیشه محافظ سرعت گیرد

کار تون

هفته هجدهم لیگ

بر تر فوتبال بانوان؛

فرا ایستایس کران –

گل گهر